

INTEGRĒTS RĪCĪBAS PLĀNS

PĀREJAI UZ APRITES EKONOMIKU
PILSĒTBŪVNICĪBĀ RĪGAS VALSTSPILSĒTAS
PAŠVALDĪBĀ

“Ilgtspējība (aprites ekonomika) nav saistīta ar sertifikāciju, produktiem vai risinājumiem, tā ir attieksme pret visu, kas padara iespējamu mūsu dzīvi uz planētas. Tas ir ļoti vienkārši.”

Arhitekts Tomass Rau

Rīga ir viena no 100 Eiropas pilsētām, kas ir apņēmusies līdz 2030. gadam kļūt par klimatneitrālu viedpilsētu. Tas ir ļoti liels izaicinājums, ko ir iespējams sasniegt vien ar kompleksu pieeju un konceptuālu attieksmes maiņu pret visu, ko darām.

Lai nonāktu vietā, kur neesam bijuši, ir jāiet pa ceļu, kuru neesam gājuši.

Līdzšinējā attieksme pret resursiem un dzīvesveids, tostarp arī būvniecības prakse, ir radījuši situāciju, kurā ir apdraudēta nākamo paaudžu dzīves kvalitāte un pieeja resursiem. Tāpēc šobrīd mums ir jāiemācās

dzīvot un arī būvēt saskaņā ar aprites ekonomikas principiem, lai mazinātu pirmreizējo resursu ieguvu, radīto atkritumu apjomu un vides piesārņojumu.

Ar šo rīcības plānu Rīgas valstspilsētas pašvaldība ir pieteikusi savas ambīcijas atvērt jaunu lappusi būvniecībā, cenšoties iesaistīt sabiedrību pārmaiņu procesos, veicot izglītošanas pasākumus un, kas jo īpaši svarīgi, – ieviešot aprites ekonomikas principus pašvaldības būvniecības projektos, tādējādi stimulējot tirgu un veicinot infrastruktūras attīstību.

Selīna Vancāne, Rīgas domes deputāte,
Klimatneitralitātes darba grupas vadītāja

SATURA RĀDĪTĀJS

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI	7
FAKTI	8
RĪCĪBAS PLĀNS ĪSUMĀ	9
INTEGRĒTS RĪCĪBAS PLĀNS	10
1. Vietējais konteksts, izaicinājumi	10
1.1 Vietējais konteksts	10
1.2 Problēmu analīze	13
2. IRP vīzija un mērķi	14
2.1. Vīzija	14
2.2. Intervences līnijas	14
2.3. Mērķi	14
3. Īsa atsauce uz metodoloģisko ietvaru	15
3.1. Vietējais process	15
3.2. Starptautiskais atbalsts	15
3.3. Politiskais atbalsts	15
4. Gūtā pieredze: projekta laikā uzsāktās rīcības	15
4.1. Maza mēroga aktivitāte (MMA) – būvmateriālu un remontlietu maiņas punkts (IRP rīcība Nr. 4)	16
4.2. Aprites ekonomikas ievadkursa iekļaušana augstākās izglītības programmās (IRP rīcība Nr. 1)	17
4.3. AE projektos gūto mācību iestrāde politikas ieteikumos (IRP rīcība Nr. 10)	18
4.4. Vadlīniju izstrāde septiņām ar būvniecību saistītām mērķauditorijām (IRP rīcība Nr. 3)	18
4.5. Priekšizpēte ēkas atjaunošanai saskaņā ar aprites ekonomikas principiem (IRP rīcības Nr. 5 un Nr. 7)	18
5. Sīks rīcību un aktivitāšu izklāsts	20
1. Aprites ekonomikas ievadkursa iekļaušana augstākās izglītības programmās	21
2. Mūžizglītības programmas būvniecības jomas speciālistiem	23
3. Vadlīniju izstrāde septiņām ar būvniecības nozari saistītām mērķauditorijām	25

4. Būvmateriālu maiņas punkta koncepcijas izstrāde	27
5. Izstrādāt aprites ekonomikas principos balstīta būvniecības jomas zaļā iepirkuma dokumentāciju	29
6. Jaunas ēkas būvniecība saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	34
7. Ēkas atjaunošana saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	37
9. Vienošanās par nepieciešamajiem uzlabojumiem normatīvajos aktos un tirgus stimuliem vietējā līmenī	43
10. Aprites ekonomikas projektos gūto mācību iestrāde politikas ieteikumos	45
11. REA aprites ekonomikas kompetences centra izveide	47
6. Rīcību īstenošanas stratēģija	49
6.1. Finanšu plāns	49
6.2. Laika plāns	50
6.3. Risku mazināšanas plāns	51
6.1. Uzraudzības sistēma	52
RĪCĪBAS PLĀNA KOPSAVILKUMS	55
PIELIKUMI	56

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

AE	Aprites ekonomika
IKT	Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
IRP	Integrēts rīcības plāns
LU	Latvijas Universitāte
MMA	Maza mēroga aktivitāte
RD	Rīgas dome
RD ĪD	Rīgas domes Īpašuma departaments
RD PĪK	Rīgas domes Pilsētas īpašuma komiteja
RD MVD	Rīgas domes Mājokļu un vides departaments
RD MVK	Rīgas domes Mājokļu un vides komiteja
RD PAD	Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments
RD PAK	Rīgas domes Pilsētas attīstības komiteja
REA	RPA Rīgas enerģētikas aģentūra
RNP	SIA Rīgas namu pārvaldnieks
RPB	SIA Rīgas pilsētībūvnieks
RPT	Rīcību plānošanas tīkls
RTU	Rīgas Tehniskā universitāte
ZTIM	Zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes un matemātika (STEM)
ULG	Vietējā darba grupa (<i>eng. URBACT local group</i>)
URBACT	ES Starpreģionu sadarbības programma URBACT III 2014.-2020. gadam
URGE	ES starpreģionu sadarbības programmas URBACT III 2014.-2020. gadam rīcību plānošanas tīkls "URGE pāreja uz aprites ekonomiku pilsētībūvniecībā"
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

FAKTI

URBACT

Jau vairāk nekā 15 gadus **URBACT** ir Eiropas teritoriālās sadarbības programma, kuras mērķis ir veicināt ilgtspējīgu integrētu pilsētu attīstību visā Eiropā. Tas ir Kohēzijas politikas instruments, ko līdzfinansē Eiropas Reģionālās attīstības fonds, 28 dalībvalstis, Norvēģija un Šveice.

URBACT misija ir dot iespēju pilsētām sadarboties un izstrādāt integrētus risinājumus kopīgiem pilsētu izaicinājumiem, veidojot tīklus, mācoties citam no cita pieredzes un meklējot labo praksi pilsētu politikas uzlabošanai.¹

URGE

URGE (akronīms "URGE" ir veidots no frāzes angļu valodā "circUlaR buildinG citiEs", tas nozīmē "apritīga pilsētībūvniecība") ir URBACT III programmas rīcību plānošanas tīkls, kurā ir apvienoti deviņi partneri: Utrehta (Nīderlande), Rīga (Latvija), Minhene (Vācija), Kopenhāgena (Dānija), Prato (Itālija), Kavala (Grieķija), Rietumu pašvaldību kopiena (Portugāle), Granada (Spānija) un Mariboras komunālo pakalpojumu uzņēmums "Nigrad" (Slovēnija).

Tā kā būvniecības nozare ir galvenais izejvielu patērētājs un šajā jomā pastāv ievērojami trūkumi aprites ekonomikas principu īstenošanā, projekta "Pāreja uz aprites ekonomiku pilsētībūvniecībā – "URGE"" (turpmāk – URGE projekts) partneri un to ieinteresētās personas kopā mācās, iedvesmojas un izstrādā integrētas pilsētu politikas, veicinot ilgtspējīgu pilsētu attīstību.

REA ir Rīgas valstspilsētas pašvaldības atbildīgā iestāde par URGE projekta ieviešanu ar budžetu 59 941 EUR apmērā, tostarp Eiropas Savienības starpreģionu sadarbības programmas URBACT III 2014.–2020. gadam finansējums 50 950 EUR..

ULG

Kā visos URBACT projektos, arī URGE projektā, iesaistot vairāk nekā 20 svarīgus būvniecības nozares dalībniekus, tika izveidota vietējā darba grupa (ULG) (dalībnieku sarakstu skatīt pielikumā Nr. 1). Apvienojot dažādus skatījumus, pieredzes un intereses, tika kopradīts integrēts rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku pilsētībūvniecībā Rīgas valstspilsētas pašvaldībā (IRP). IRP izstrādes gaitā vairāki eksperti ārpus ULG sniedza konsultācijas un palīdzēja izveidot konsekventu, ambiciozu un īstenojamu plānu. IRP ir izvirzīti 4 visaptveroši mērķi un 11 rīcības.

¹ <https://urbact.eu/urbact-glance>, skatīts 19.09.2021.

RĪCĪBAS PLĀNS ĪSUMĀ

MĒRĶIS: šī dokumenta mērķis ir sniegt rīcību ietvaru turpmākajiem pieciem gadiem aprites ekonomikas principu ieviešanai pilsētībūvniecībā Rīgas valstspilsētas pašvaldībā un noteikt atbildīgos par plāna ieviešanu un uzraudzību.

Vīzija	#	Mērķi	Rīcības	#
Rīgas valstspilsētas pašvaldība ir paraugs iedzīvotājiem, no 2025. gada piemērojot ekonomiski pamatotus aprites risinājumus būvniecībā, namu apsaimniekošanā un atjaunošanā un sniedzot sabiedrībai un nozarei atbalstu informācijas pieejamībā, atbalstoša normatīvā regulējuma un infrastruktūras attīstībā, stiprinot plaša mēroga pāreju uz aprites ekonomiku būvniecībā.	1.	Kopš 2021. gada Rīgas valstspilsētas pašvaldība aktīvi piedalās iedzīvotāju un būvniecības nozares profesionāļu izpratnes un zināšanu par aprites ekonomiku veicināšanā.	Aprites ekonomikas ievadkursa iekļaušana augstākās izglītības programmās	1
			Mūžizglītības programmas būvniecības jomas speciālistiem	2
			Vadlīniju izstrāde septiņām ar būvniecību saistītām mērķauditorijām	3
	2	Līdz 2025. gadam Rīgas valstspilsētas pašvaldībā ir atvērti vismaz desmit jauni materiālu resursu centri..	Būvmateriālu maiņas punkta koncepcijas izstrāde	4
			Izstrādāt aprites ekonomikas principos balstīta būvniecības jomas zaļā iepirkuma dokumentāciju	5
	3	Sākot ar 2022. gadu Rīgas pašvaldības būvniecības projektos ir ietverti aprites ekonomikas principi.	Jaunas ēkas būvniecība saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	6
			Ēkas atjaunošana saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	7
			Ēkas demontāža saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	8
	4	No 2022. gada Rīgas pašvaldības būvniecības projektos ir iekļauti aprites ekonomikas principi.	Vienošanās par nepieciešamajiem uzlabojumiem normatīvajos aktos un tirgus stimuliem vietējā līmenī	9
			AE projektos gūto mācību iestrāde politikas ieteikumos	10
			REA Aprites ekonomikas kompetenču centra izveide	11
		<i>Atbilst visiem 4 mērķiem</i>		

1. tabula. Rīcības plāna vīzija, mērķi un rīcības

INTEGRĒTS RĪCĪBAS PLĀNS

Vietējais konteksts, izaicinājumi

1.1 Vietējais konteksts

Pilsētas platība ir 304 km²². Iedzīvotāju skaits Rīgā pakāpeniski samazinās – no 659 418 2011. gadā līdz 614 618 2021. gadā³. Rīgā dzīvo 33,3% Latvijas iedzīvotāju, lielākā daļa no tiem (61,5%) pārstāv darbspējīgā vecuma grupu (16–65). Attiecībā uz dzimumu pārstāvību sievietes veido 55,5% visu Rīgas iedzīvotāju. Iedzīvotāju etniskais sastāvs ir diezgan daudzveidīgs: 47,1% latviešu; 36,4% krievu; 3,7% baltkrievu; 3,4% ukraiņu; 1,8% poļu; 0,8% lietuviešu; 6,8% citu tautību.(2)

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2017. gadā darījumi ar nekustamo īpašumu bija otrā populārākā investīciju nozare Rīgā, būvniecība – sestā. Summējot šīs abas nozares tikai par 0,9 procentpunktiem atpaliek no populārākās investīciju nozares – ražošanas.(2)

Lielākās uzņēmējdarbības jomas pilsētā pēc nodarbināto skaita piecos lielākajos uzņēmumos ir ZTIM un IKT (16 056), vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība (14 419), nekustamo īpašumu celtniecība, attīstīšana un pārvaldība (12 954), biznesa pakalpojumi (7836), apstrādes rūpniecība (4161).(2)

Galvenās ekonomikas nozares Rīgā 2017. gadā bija tirdzniecība (16,9%), ar nekustamo īpašumu saistītas darbības (10,4%), transports (8,7%), apstrādes rūpniecība (8,1%), IKT (7,8%), profesionālie, tehniskie un zinātniskie pakalpojumi (7,3%), būvniecība (6,5%) un finanšu un apdrošināšanas darbības (6,4%); bezdarbs sasniedza 3,1%.

2018. gadā Rīgā kopumā ekspluatācijā tika pieņemtas ēkas 360 800 m² platībā, tostarp 199,5 tūkst. m² dzīvojamo ēku, 72,4 tūkst. m²

biroju ēku, 61,8 tūkst. m² industriālo telpu, 23,4 tūkst. m² tirdzniecības telpu, 3,7 tūkst. m² satiksmes un sakaru telpu.(2)

Rīgas iedzīvotāji mājoklim tērē 13,5% savu ienākumu. Katram mājsaimniecības loceklim ir 1,1 istaba, tas ir 31 m². Mājokļa vidējā platība ir 56 m². Daudzdzīvokļu namos dzīvo 92,1% Rīgas iedzīvotāju, bet savrupmājās vai rindu mājās – tikai 7,9% rīdzinieku.(2)

Vietējie izaicinājumi

Rīgā pieaug jaunuzcelto mājokļu, komerciālo ēku, sociālās un transporta infrastruktūras apjomi. Tomēr lielākais pilsētas izaicinājums ir vieda, videi draudzīga un energoefektīva esošā ēku fonda atjaunošana. Pilsētā steidzami ir jāatjauno aptuveni 6000 dzīvojamo ēku (aptuveni 12 miljoni m²). Turklāt Rīgas vēsturiskajā centrā, kas ir iekļauts UNESCO mantojuma sarakstā, ir aptuveni 1000 tukšu ēku (aptuveni 10% pilsētas dzīvojamo un komerciālo ēku fonda). Lielākajai daļai šo ēku ir augsta vēsturiskā vērtība, un tām ir nozīmīga loma pilsētas struktūrā, vidē un identitātē, tāpēc ir nepieciešama īpaša pieeja, piemērojot apritīgas būvniecības/apritīgas atjaunošanas principus šai teritorijai (Avots: “Free Riga”, 2018). Kopumā ir datubāze ar 6000 daudzdzīvokļu ēku (4500 pārvalda pašvaldības mājokļu pārvaldības uzņēmums un 1500 – kooperatīvi). Lielākā daļa ēku ir privātipašums, un atbildība par šīm ēkām gulstas uz īpašniekiem. Rīgas valstspilsētas Ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2022.–2030. gadam paredz, ka līdz 2030. gadam tiks atjaunotas 2000 daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas⁴. Tas iezīmē vismaz desmit reizes lielāku

² “Rīga 2020. Rīgas pilsētas ekonomikas profils”, Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments, https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2020/02/RD_buklets_LV.pdf; skatīts 22.09.2021.

³https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_P_OP_IR_IRS/IRS030/table/tableViewLayout1/; skatīts 22.09.2021.

⁴

<https://rea.riga.lv/upload/media/default/0001/01/61e>

aktivitāti ēku atjaunošanā nekā līdz šim, kas ir būtisks pamats apritīgu risinājumu izmantošanai, lai mazinātu ietekmi uz vidi gan atjaunošanas laikā, gan pēc tam.

Esošās stratēģijas un plāni

Pašreizējais valsts attīstības ietvars "*Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija "Latvija 2030"*" uzsver nepieciešamību ieviest aprites ekonomiku. Šajā stratēģijā ir četras galvenās pilsētas attīstības prioritātes: pilsētvide, sabiedrība, ekonomika un kļūšana par starptautiski atpazīstamu nozīmīgu un konkurētspējīgu Ziemeļeiropas metropoli. Valstī tiek īstenotas vairākas iniciatīvas, lai uzlabotu būvniecības normatīvos aktus, ieviestu ilgtspējīgas būvniecības pārvaldības (BIM) un sertifikācijas (piemēram, LEED un BREEAM) sistēmas, aprites ekonomiku atkritumu apsaimniekošanā un iekļautu īpašus noteikumus, kas atbalsta aprites ekonomikas principus publiskā iepirkuma sistēmā.

2020. gada septembrī stājās spēkā Latvijas aprites ekonomikas politikas ietvars "*Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam*". Tā galvenie rīcības virzieni ir šādi:

1. pāreja no atkritumu apsaimniekošanas uz resursu apsaimniekošanu;
2. resursu produktivitātes uzlabošana visās tautsaimniecības nozarēs, veicinot pētniecības un novatorisma attīstību;
3. priekšnoteikumu veidošana preču otrreizējai izmantošanai;
4. pārejas no preču pirkšanas uz pakalpojumiem veicināšana;
5. materiālu, procesu un atkritumu pārvaldības uzlabošana prioritārajās nozarēs;

[84e22be8e3746c5379d1dcee328d9e56e868c.pdf](https://ec.europa.eu/clima/sites/lts/lts_lv_lv.pdf); skatīts 02.05.2022.

⁵ https://ec.europa.eu/clima/sites/lts/lts_lv_lv.pdf; skatīts 22.09.2021.

⁶ Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 280 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 002-19 "Ēku

6. pašvaldību lomas stiprināšana aprites ekonomikas principu ieviešanā;
7. sabiedrības iesaiste, informēšana un izglītošana

"Rīcības plānā pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam" ir noteikti šādi sasniedzamie rezultātīvie rādītāji:

1. resursu produktivitātes pieaugums (no 0,90 līdz 1,55 eiro/kg);
2. materiālu apritīguma pieaugums (no 6,6 līdz 11,0%);
3. sabiedrības izpratnes un dalības aprites ekonomikas ieviešanā palielināšanās (Eurobarometer u. c. aptauju rezultāti).

Pirmie divi rezultātīvie rādītāji ir nacionāla mēroga, un šobrīd nav iespējams tos novērtēt pilsētas mērogā. Tāpēc šajā IRP ir izstrādāti citi rezultātīvie rādītāji atbilstoši izvirzītajiem mērķiem un tiem nav tiešas sasaistes ar valsts plānu.

Savukārt "*Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam*"⁵ attiecībā uz būvniecību paredz nodrošināt, ka:

- visu jauno ēku būvniecība atbilst nulles⁶ enerģijas patēriņa ēku prasībām;
- ēku atjaunošana un pārbūve notiek kvalitatīvi, izmantojot ilgtspējīgus materiālus un efektīvas tehnoloģijas un metodes. Visu ēku atjaunošana un pārbūve atbilst nulles vai gandrīz nulles enerģijas patēriņa ēku prasībām;
- Latvijas iedzīvotāji īsteno videi draudzīgu dzīvesveidu;
- uzņēmumi pielāgojas pasaules tirgus tendencēm un sekmīgi īsteno aprites ekonomiku.

norobežojošo konstrukciju siltumtehnika"⁸ 8. punkta un pielikuma 1. tabulas prasībām no 2021. gada visām jaunajām ēkām ir jāatbilst gandrīz nulles enerģijas patēriņa ēku prasībām.

Šis dokuments nosaka arī pašvaldības lomu iedzīvotāju informēšanā un izglītošanā, nodrošinot pastāvīgu informatīvo atbalstu mājsaimniecībām.

*"Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāna līdz 2030. gadam"*⁷ virsmērķis ir mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību saistībā ar klimata pārmaiņu radītām ietekmēm un veicināt klimata pārmaiņu sniegto iespēju izmantošanu. Uz būvniecības jomu ir attiecināts trešais no kopumā pieciem stratēģiskajiem mērķiem: infrastruktūra un apbūve ir klimatnoturīga un plānota atbilstoši iespējamajiem klimata riskiem. Dokumentā ir analizēti dažādi ar klimata pārmaiņām saistīti riski, to iestāšanās varbūtība un paredzamie zaudējumi. Tā kā ēkas tiek būvētas ilgtermiņa lietošanai vairākām desmitgadēm, tie ir būtiski aspekti, kas ir jāņem vērā jau šobrīd. Diemžēl šis dokuments neparedz aprites ekonomikas īstenošanu kā pielāgošanās aktivitāšu daļu.

*"Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021.–2030. gadam"*⁸ septītais rīcības virziens nosaka pasākumus atkritumu apsaimniekošanas attīstībā, galveno vērību pievēršot atkritumu apjoma mazināšanai un atkritumu pārstrādei, īpaši pamatojoties uz aprites ekonomikas principiem. Kā viens no ieguvumiem šī dokumenta veiksmīgas īstenošanas rezultātā ir minēta aprites ekonomikas ieviešana un industriālo simbiožu rašanās veicināšana. Ēku sektora patērētā enerģija veido līdz 40% visas energobilances, tāpēc šajā plānošanas dokumentā attiecībā uz būvniecības jomu lielākā uzmanība ir pievērsta tieši energoefektivitātes jautājumiem un bezemisiju tehnoloģiju izmantošanas veicināšanai. Tāpat arī ir uzsvērtā

nepieciešamība palielināt kokmateriālu izmantošanas apjomus būvniecībā un zaļās infrastruktūras integrēšanu pilsētvidē.

*"Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028. gadam"*⁹ iekļauj aprites ekonomikas principus un vienā no analizētajiem attīstības scenārijiem paredz arī aprites ekonomikas principu ieviešanu. Dokumenta 2. virsmērķis nosaka nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu, pamatojoties uz aprites ekonomikas pamatprincipiem, un pēc iespējas veicināt resursu nonākšanu atpakaļ ekonomiskajā aprītē tautsaimniecībai noderīgā veidā. Dokuments cita starpā paredz arī uzlabot tehnoloģiskos procesus, lai sagatavotu pārstrādei būvniecības atkritumu plūsmas, nosaka pašvaldībām nodrošināt būvniecības atkritumu dalītu savākšanu, atbalsta materiālu atkārtotu izmantošanu un tādu tehnoloģiju izmantošanu, kas mazina atkritumu rašanos būvniecībā.

*"Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam"*¹⁰ tiek uzsvērts, ka Latvijas ekonomikas ilgtspējas nodrošināšanā un inovāciju radīšanā ir būtiski ņemt vērā noteiktos Latvijas vides aizsardzības un klimata mērķus, īpašu uzmanību pievēršot aprites ekonomikas un klimata jautājumu integrācijai un attīstībai gan uzņēmējdarbībā, gan zinātnē.

Vietējā mērogā spēkā ir *"Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030"*¹¹, kuras galvenais mērķis ir nepieciešamība saprātīgi un ilgtspējīgi izmantot pašvaldības resursus. Piemēram, attiecībā uz būvniecību dokuments nosaka: lai veicinātu apkaimju pievilcību dzīvošanai, prioritāri ir jārevitalizē dzīvojamā vide padomju laikā projektētajos mikrorajonos. Priekšroka ir

⁷ <https://likumi.lv/ta/id/308330-par-latvijas-pielagosanas-klimata-parmainam-planu-laika-posmam-lidz-2030-gadam>; skatīts 22.09.2021.

⁸ <https://likumi.lv/ta/id/312423-par-latvijas-nacionalo-energetikas-un-klimata-planu-20212030-gadam>; skatīts 22.09.2021.

⁹ <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>; skatīts 22.09.2021.

¹⁰ <https://likumi.lv/ta/id/321037-par-nacionalas-industrialas-politikas-pamatnostadnem-20212027-gadam>; skatīts 22.09.2021.

¹¹ https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2014/11/STRATEGIJA_WEB.pdf; skatīts 22.09.2021.

nevis jaunu dzīvojamo ēku būvniecībai. Jānosaka prasības ilgtspējīgai teritorijas izmantošanai un būvniecībai, sekmējot augstas kvalitātes arhitektūras rašanos un mūsdienīgu būvniecības tehnoloģiju izmantošanu.

IRP izstrādes laikā notika arī darbs ar "Attīstības programmu 2022–2027" un "Rīgas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata plānu 2022.–2030. gadam". Abos šajos dokumentos ir iekļautas aprites ekonomiku atbalstošas rīcības un veikta sasaiste ar IRP rīcībām, piemēram, ēku būvniecību un atjaunošanu saskaņā ar aprites ekonomikas principiem. Akcentēts informatīvais un izglītojošais darbs ar sabiedrību, sadarbības iniciatīvas ar izglītības iestādēm.

Līdzšinējās aktivitātes

Lai arī šis ir pirmais vietēja mēroga plānošanas dokuments, kas tieši attiecas uz pāreju uz aprites ekonomiku, pastāv citas ilgtspēju veicinošas iniciatīvas mājokļu un būvniecības jomā. Piemēram, ir izveidota pašvaldības atbalsta programma privāta daudzdzīvokļu dzīvojamā fonda ilgtspējīgai un energoefektīvai atjaunošanai, kurā Rīgas pašvaldība finansē līdz 50% atjaunošanas izmaksu. 2018. gadā programmas ietvaros tika atjaunotas 50 ēkas, savukārt 2019. gadā – 54. Tāpat arī notiek darbs, lai pilsētā izveidotu Rīgas energoefektivitātes fondu ēku atjaunošanas un atjaunojamās enerģijas ražošanas finansēšanai, kā arī tiek veidoti atkritumu šķirošanas laukumi, kas kļūs par būtisku atbalstu aprites ekonomikas infrastruktūras attīstībā. Būvniecības ilgtspējas veicināšanā ir iesaistītas dažādas domes

struktūrvienības, piemēram, REA, RD PAD, RD ĪD, RD MVD, RD ĪK un citas.

1.2 Problēmu analīze

Rīgā notiek aktīva jaunu ēku būvniecība un ir plānota vērienīga daudzdzīvokļu ēku atjaunošana. Vienlaikus aprites ekonomika ir salīdzinoši jauns jēdziens gan būvniecības jomas speciālistiem, gan sabiedrībai kopumā – trūkst zināšanu un praktiskas pieredzes aprītīgu būvniecības projektu īstenošanā. Tāpat arī nav izveidota aprites ekonomikas vajadzībām atbilstoša infrastruktūra (kā fiziskā, tā digitālā), kas nodrošina otrreizējo materiālu pieejamību, nodošanu un saglabāšanu aprītē. Tāpat arī trūkst normatīvā regulējuma un tirgus stimulu, kas mazina birokrātiskos šķēršļus resursu ilgtspējīgai izmantošanai, dod priekšroku ilgtspējīgi būvētām un apsaimniekotām ēkām, kā arī citādi veicina aprites ekonomikas īstenošanu. Šo apstākļu kopums ievērojami kavē pāreju uz aprites ekonomiku. Tāpēc Rīgas valstspilsētas pašvaldība uzņemas iniciatīvu pievērst īpašu uzmanību sabiedrības informēšanai un speciālistu izglītošanai, sadarbojoties ar izglītības iestādēm, nevalstiskajām organizācijām, nozares asociācijām un citiem sadarbības partneriem. Rādot piemēru saviem iedzīvotājiem un veidojot pieprasījumu tirgū, Rīgas valstspilsētas pašvaldība ir apņēmusies īstenot aprites ekonomikas principus savos būvniecības projektos. Praktiskā pieredze ļaus attīstīt normatīvo regulējumu un infrastruktūru. Tādējādi ilgtspējīgiem materiāliem, risinājumiem un ēkām kopumā ir jābūt pieejamiem ikvienam iedzīvotājam neatkarīgi no sociālā vai finansiālā stāvokļa.

1. Attēls 1. nodaļas kopsavilkums

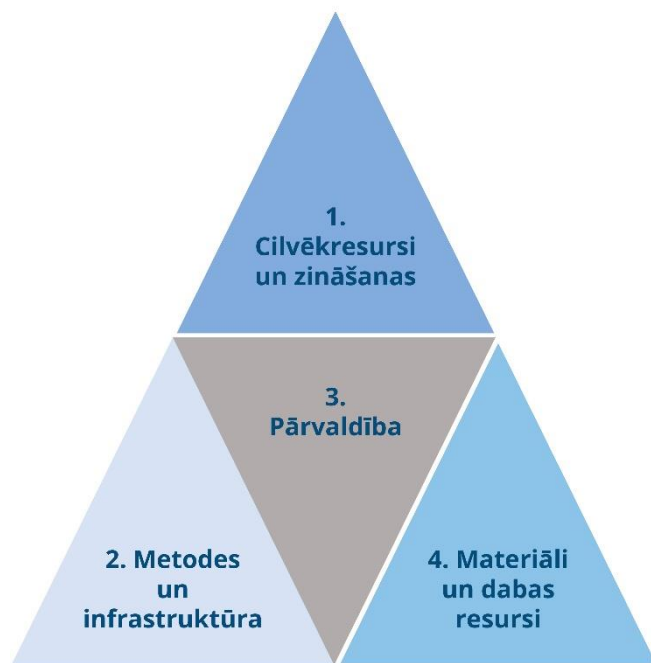
2. IRP vīzija un mērķi

2.1. Vīzija

Rīgas valstspilsētas pašvaldība ir paraugs iedzīvotājiem, piemērojot ekonomiski pamatotus, apritīgus risinājumus būvniecībā, namu apsaimniekošanā un atjaunošanā un sniedzot sabiedrībai un nozarei atbalstu informācijas pieejamībā, atbalstoša normatīvā regulējuma un infrastruktūras attīstībā, stiprinot plaša mēroga pāreju uz aprites ekonomiku būvniecībā.

2.2. Intervences līnijas

Lai nodrošinātu sistemātisku mācīšanās procesu un IRP izstrādes atbalstu, URGE projekta partneri vienojās par tematisko sadalījumu, izvirzot četras galvenās tēmas (2. att.) un sadalot tās intervences līnijās. Katra partnerpilsēta izvēlējās savai situācijai atbilstošākās intervences līnijas, kuru ietvaros attīstīja savas pilsētas IRP. Rīgas izvēlētās intervences līnijas ir attēlotas 2. tabulā.

2. attēls. URGE projekta četras galvenās tēmas

Nr.	Intervences līnijas
1.	Cilvēkresursi un zināšanas
1.1.	Ieinteresēto pušu iesaiste, vienošanās noslēgšana par kopīgu mērķu sasniegšanu
1.2.	Zināšanu stiprināšana, saziņa, informēšana, mācības, profesionālā izglītība
2.	Metodes un infrastruktūra
2.1.	Iepirkumi
2.2.	Standartizācija
2.3.	Tirgus stimulēšana
2.4.	Normatīvais regulējums
2.5.	Indikatori, uzraudzība
2.6.	Savākšanas un šķirošanas infrastruktūra
3.	Pārvaldība
3.1.	AE projektos gūto mācību iestrāde politikas ieteikumos
4.	Materiāli un dabas resursi
4.1.	Ēku fonds, neizmantotās teritorijas

2. tabula. Šim IRP atbilstošās intervences līnijas

2.3. Mērķi

ULG izvirzīja četrus mērķus, lai sāktu un īstenotu pāreju uz aprites ekonomiku pilsētībūvniecībā Rīgas valstspilsētas pašvaldībā.

1. Kopš 2021. gada Rīgas valstspilsētas pašvaldība aktīvi piedalās iedzīvotāju un būvniecības nozares profesionāļu izpratnes un zināšanu par aprites ekonomiku veicināšanā.
2. Līdz 2025. gadam Rīgas valstspilsētas pašvaldībā ir atvērti vismaz desmit jauni materiālu resursu centri.
3. No 2022. gada Rīgas pašvaldības būvniecības projektos ir iekļauti aprites ekonomikas principi.
4. Līdz 2027. gadam ir ieviesti uzlabojumi normatīvajā regulējumā, kas atbalsta aprites ekonomiku, stimulē tirgus dalībniekus izvēlēties apritīgu būvniecību, kā arī ļauj veikt būvniecības apritīguma uzraudzību.

3. Īsa atsauce uz metodoloģisko ietvaru

3.1. Vietējais process

IRP izstrādes procesu vadīja par enerģētikas un klimata sektora plānošanu atbildīgā iestāde Rīgas valstspilsētas pašvaldībā – REA. Nodrošinot IRP izstrādei integrētu pieeju, tika izveidota vietējā darba grupa (ULG), apvienojot valsts mēroga politikas veidotāju pārstāvjus, Rīgas domes lēmēj institūcijas (trīs komitejas), kā arī tos Rīgas domes departamentus un iestādes, kuru darbu pārmaiņas skars vistiešāk un kas tās ievieš praksē. Tāpat darba grupā piedalījās būvnieki, arhitekti, akadēmiskie partneri, nevalstiskās organizācijas, būvmateriālu ražotāji, atkritumu apsaimniekotāji, kā arī reģionālie partneri. Papildus tam tika saņemtas konsultācijas un rīkotas diskusijas, piesaistot ekspertus arī ārpus ULG.

3.2 Starptautiskais atbalsts

IRP izstrādes laikā nenovērtējama bija URGE starptautisko partneru pieredze un zināšanas. Aprites ekonomikas ieviešanā pieredzējušāko pilsētu stāsti, citu projektu pieredze un apritīgu uzņēmumu veiksmes stāsti ne tikai paplašināja redzesloku un sniedza padziļinātu ieskatu iespējamajos risinājumos, bet arī iedvesmoja un ļāva noticēt, ka šīs pārmaiņas ir iespējamās. URGE eksperti sniedza konsultācijas IRP izstrādes laikā, paaugstinot dokumenta kvalitāti.

3.3 Politiskais atbalsts

Atbalstu šī IRP izstrādē ir sniegusi gan RD vadība, gan VARAM. Īpašs paldies par aktīvu dalību un atbalstu vietējās darba grupas sanāksmēs plāna izstrādes procesā VARAM Vides aizsardzības departamenta vadītājam Rudītei Veserei un viņas komandai: Ērikai Lagzdiņai, Sanitai Reinertei un Natālijai Čudeckai-Puriņai. Rīgas domes vadība, izprotot pārejas uz aprites ekonomiku nepieciešamību, iedrošināja IRP izstrādes komandu un mudināja uz ambiciozu rīcību. Pateicoties Rīgas domes deputātiem Selīnai Vancānei, Inesei Andersonei, Mairitai Lūsei, Edmundam Cepurītim, Jānim Ozolam, Kasparam Spundem, kā arī Pilsētas attīstības komitejas galvenajai referentei Ilonai Platonovai, šis IRP ir

tikai pirmais posms pārejā uz aprites ekonomiku, kam pavisam drīz sekos nākamie.

4. Gūtā pieredze: projekta laikā uzsāktās rīcības

URGE projekta īstenošanas laikā, par spīti (vai – tieši pateicoties) Covid-19 pandēmijas ieviestajiem ierobežojumiem, tika izmantots ļoti daudz iespēju dalīties pieredzē un stāstīt par aprites ekonomiku būvniecībā dažādos pasākumos un semināros, tādējādi uzsākot IRP 1. mērķa aktīvu īstenošanu.

Apzinoties tēmas sarežģītību un plašo iesaistīto personu loku, 2021. gada 27. janvārī REA rīkoja publisku tiešsaistes pasākumu – starptautisku semināru –, kam sekoja diskusija ar nacionāla mēroga ekspertu dalību. Šim pasākumam bija trīskāršs mērķis:

3. attēls. Kadrs no 27.01.2021. tiešsaistes semināra-diskusijas "Aprites ekonomika pilsētībūvniecībā" videoieraksta

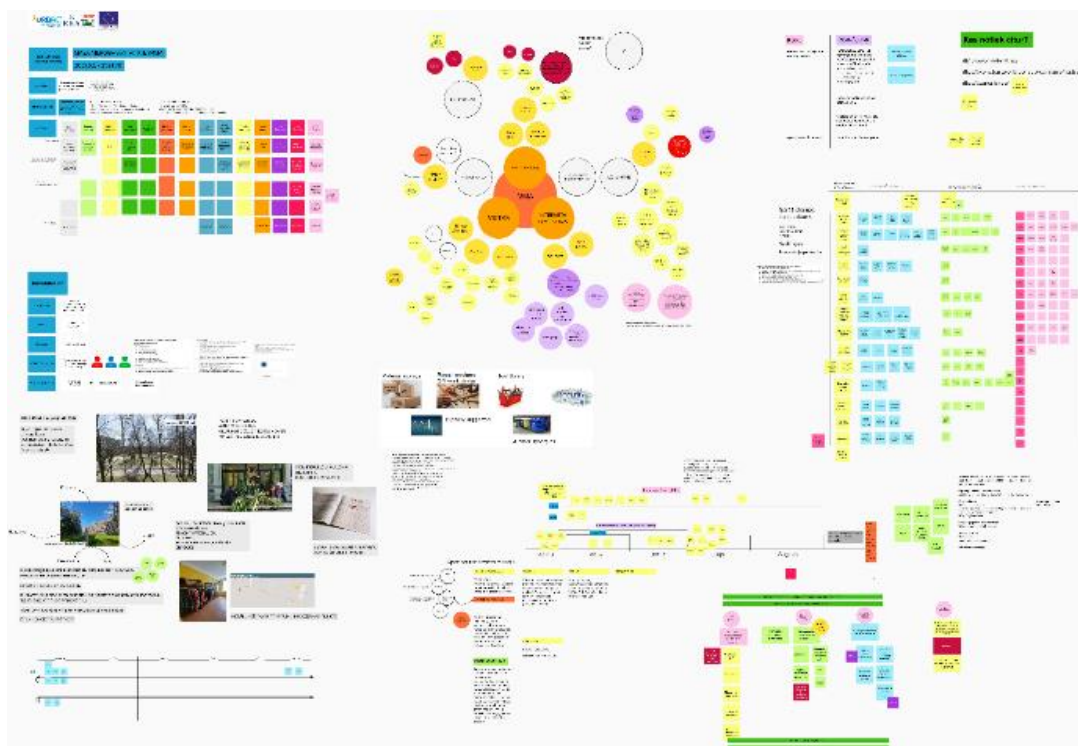
1. iedvesmot sadarbības partnerus, pastāstot par citu valstu pašvaldību veiksmīgo pieredzi aprites ekonomikas ieviešanā būvniecībā;
2. uz iedvesmas viļņa uzsākt dažādu būvniecības procesos iesaistīto pušu – arhitektu, būvnieku, būvmateriālu ražotāju, reglamentējošo un uzraugošo iestāžu, atkritumu apsaimniekotāju, pētnieku un drošības speciālistu – kopīgu diskusiju;
3. atklāt svarīgākos aspektus, kur ir nepieciešami risinājumi un kas no tā būtu lietderīgs IRP izstrādē.

4.1. Maza mēroga aktivitāte (MMA) – būvmateriālu un remontlietu maiņas punkts (IRP rīcība Nr. 4)

Pēc remontdarbu vai būvniecības beigām pāri paliek darbam derīgi būvmateriāli. Ja ne uzreiz, tad pēc vairākiem gadiem tie tiek izmesti sadzīves atkritumos. Tādējādi ne tikai tiek izniekoti resursi un rodas piesārņojums ar atkritumiem, bet arī tiek palielināts resursu patēriņš un nepārstrādāto atkritumu apjoms. 50 gados (kopš 1972. gada) pirmreizējo resursu ieguves apjomi pasaulē ir teju četrkāršojušies (no 28,6 līdz 101,4 Gt). Vienlaikus apritīguma rādītājs pasaulē jeb tas, cik daudz resursu nonāk atpakaļ ekonomikā, neuzrāda pārliecinošu pieaugumu (9,1% 2018. gadā un 8,6% 2020. gadā), tas nozīmē, ka vairāk nekā 90% visu pirmreizēji iegūto resursu ik gadu nonāk atkritumu poligonos.¹² Tāpēc ir jāizglīto sabiedrība, jāveicina situācijas apzināšanās, kā arī jānodrošina infrastruktūra aprites ekonomikas ieviešanai mūsu ikdienā. URGE projekta sākumā ULG nolēma, ka 2021. gadā tiks veikta būvmateriālu un remontlietu maiņas punkta testēšana, lai novērtētu šādas pastāvīgas aktivitātes ieviešanas iespējamību un sagatavotu vadlīnijas šāda veida punktu ieviešanai. Vadlīnijas būtu brīvi pieejamas

ikvienam, un tās būtu pamatojums šādu punktu atvēršanai ne tikai Rīgā, bet visā Latvijā. Līdzīgi materiālu maiņas punkti ir izveidoti jau daudzās citās Eiropas Savienības pilsētās. Tie nodrošina iedzīvotājiem infrastruktūru aprites ekonomikas īstenošanai ikdienā, veicina paradumu maiņu un jaunu apritīgu biznesa modeļu veidošanos, kas sakrīt arī ar Latvijas Rīcības plāna pārejai uz aprites ekonomiku uzdevumiem un kalpo par izglītības un sadarbības platformu plašām sabiedrības grupām. Tāpat šādi punkti mazina nevienlīdzību un palīdz sociāli neaizsargātākajām sabiedrības grupām uzlabot dzīves apstākļus. Attīstot materiālu maiņas punktus kā sociālo uzņēmējdarbību, tajos potenciāli varētu tikt nodarbināti cilvēki, kuriem darba tirgū konkurēt ir visgrūtāk.

MMA īstenošana tika uzsākta 2020. gada nogalē, veicot iedzīvotāju anketēšanu nolūkā uzzināt viņu viedokli un gaidas attiecībā uz būvmateriālu maiņas punktu. Tika gūta pārliecība, ka šāds maiņas punkts ir ne vien teorētiski noderīgs, bet pat ļoti gaidīts iedzīvotāju vidū. Tāpat tika gūts daudz vērtīgu ierosinājumu šādu punktu izveidošanai (skat pielikumu Nr. 2).

4. attēls.
MMA
izpētes
darba
vizualizācija

¹² <https://www.circularity-gap.world/2022>; skatīts 04.03.2022.

2021. gada sākumā tika sapulcināti speciālisti, lai analizētu un plānotu MMA ieviešanas scenārijus, izpētītu svarīgus aspektus un ieviešanas procesā ņemtu tos vērā. Tika identificēti piesaistāmie sadarbības partneri, ieinteresētās puses, analizētas katras puses intereses iesaistīties un pētītas dažādas to iespējamās sadarbības formas. Tāpat tika definēta MMA mērķauditorija un tai piedāvājamā vērtība. 4. attēlā ir atspoguļots sagatavošanās darba rezultāts.

Izpētes rezultātā tika veikts iepirkums MMA īstenošanai, kurā biedrība "FREE RIGA" ieguva tiesības līdz 2021. gada 31. augustam savās telpās Viskaļu ielā 36 ierīkot un vadīt būvmateriālu un remontlietu maiņas punktu, kā arī izstrādāt tā vizuālo identitāti un mājaslapu.

5. attēls. Remontlietu un būvmateriālu maiņas punkta fotoattēlu kolāža
Fotoattēlu autors: biedrība "FREE RIGA"

Būvmateriālu un remontlietu maiņas punkta koncepcija kā pamatfunkciju paredz iespēju iedzīvotājiem brīvi nodot pašiem nevajadzīgos vai paņemt nepieciešamos remonta materiālus vai darbarīkus. Šo funkciju ir svarīgi veidot kā kompleksa daļu. Tā kā 92,1% rīdzinieku dzīvo dzīvokļos, viens no būtiskākajiem pakalpojumiem ir darba galdi, kurus iedzīvotāji var izmantot savām vajadzībām, piemēram, lai nokrāsotu durvis, grīdlīstes vai salabotu gultu. Lai veicinātu ilgāku un atkārtotu lietu izmantošanu, lietu labošanu, svarīgi ir arī nodrošināt darbarīku nomu, meistarų pakalpojumus, rīkot seminārus un meistarklases.

Remontlietu un būvmateriālu maiņas punktā Viskaļu ielā 36 tika nodrošināta iespēja nodot vai paņemt nepieciešamos materiālus. Saskaņoties ar dažādiem ierobežojumiem un grūtībām, nācās pielāgoties situācijai un mainīt sākotnējās ieceres. Piemēram, plānotā visu materiālu uzskaitē maiņas punkta mājaslapā izrādījās neīstenojama ļoti dažādo materiālu dēļ. Bija nolūks izveidot arī pagaidu labošanas servisu, darbarīku nomas punktu, rīkot meistarklases. Šādas iespējas tika izpētītas, bet netika praktiski īstenotas gan Covid-19 ierobežojumu dēļ, gan arī tāpēc, ka šādu aktivitāšu veikšanai ir attiecīgi jāpielāgo telpas un jānodrošina darba drošības instrukcijas, kas prasa papildu ieguldījumus.

Sabiedrība sākotnēji tika informēta ar REA un "FREE RIGA" informācijas kanālu starpniecību, taču netika sasniegta nepieciešamā auditorija. Vēlāk tika iesaistīti arī tādi valsts mēroga plašsaziņas līdzekļi kā Latvijas Radio 1 un TV3, kā arī Rīgas lielākais namu apsaimniekotājs SIA "Rīgas namu pārvaldnieks", kas informāciju par būvmateriālu un remontlietu maiņas punktu izvietoja uz ikmēneša apsaimniekošanas rēķina, nogādājot to 100 000 pastkastītēs. Izmēģinājuma laikā maiņas punkts pakāpeniski ieguva aizvien lielāku iedzīvotāju atsaucību. Vēl vismaz divus mēnešus pēc maiņas punkta aizvēršanas iedzīvotāji turpināja zvanīt uz maiņas punktu, vēlējās izmantot tā pakalpojumus un izteica nepieciešamību šādu punktu uzturēt pastāvīgi. MMA noslēdzoties, biedrība "FREE RIGA" apkopoja galvenos secinājumus un izstrādāja vadlīnijas (skat. pielikumu Nr. 2) šādu maiņas punktu atvēršanai. Šīs vadlīnijas jau ir guvušas novērtējumu citās pašvaldībās – Liepājā un Kuldīgā –, kur, iedvesmojoties no URGE projekta pieredzes, tiek izveidoti līdzīgi maiņas punkti.

4.2. Aprites ekonomikas ievadkursa iekļaušana augstākās izglītības programmās (IRP rīcība Nr. 1)

Iedvesmojoties no URGE projektā gūtās informācijas, vienā no Latvijas lielākajām universitātēm – Latvijas Universitātē – tika izstrādāta un akreditēta studiju programma, kas iekļauj zināšanas par aprite ekonomiku

pilsētplānošanas, arhitektūras, vides zinātņu un ģeogrāfijas maģistrantūras studentiem.

URGE projekta īstenošanas laikā REA eksperti pasniedza vieslekcijas gan Rīgas Tehniskās universitātes inženierzinātņu un arhitektūras bakalaura studiju kursa studentiem, gan Latvijas Universitātes pilsētplānošanas, vides zinātņu un ģeogrāfijas maģistrantūras studentiem. Šajās vieslekcijās tika stāstīts par aprites ekonomiku un aktuālajām politikām šajā jomā, kā arī par Rīgas pašvaldības plāniem pārejai uz aprites ekonomiku, URGE projektu kopumā un projekta partneru pieredzi. Tāpat tika analizēti citi piemēri un veikti praktiskie darbi, attīstot studentu idejas.

4.3. AE projektos gūto mācību iestrāde politikas ieteikumos (IRP rīcība Nr. 10)

URGE partneru sanāksmēs un informatīvajos materiālos tika sniegts daudz informācijas un iedvesmas jaunām rīcībām. To visu nebija iespējams kvalitatīvi izanalizēt ULG sanāksmēs un iekļaut IRP, tāpēc visā URGE projekta ieviešanas laikā izstrādātās labās prakses ir apkopotas vienā dokumentā (skat. pielikumu Nr. 3). Pēc turpmākām diskusijām ar RD vadību un attiecīgajiem departamentiem tiks lemts par jaunām rīcībām un iniciatīvām, kuras vajadzētu ieviest Rīgas pašvaldībā, lai vēl vairāk sekmētu pāreju uz aprites ekonomiku.

4.4. Vadlīniju izstrāde septiņām ar būvniecību saistītām mērķauditorijām (IRP rīcība Nr. 3)

Lai ikvienam ar būvniecības procesu saistītām speciālistam būtu pieejams vienkāršs, saprotams un kodolīgs ideju apkopojums, kā īstenot aprites ekonomiku savā profesionālajā ikdienā, tika nolemts izstrādāt vadlīnijas. Izpētot jau pieejamos materiālus, tika izlemts neradīt pilnīgi jaunu materiālu, bet pilnveidot jau esošo un par pamatu izmantot Eiropas Komisijas *Level(s)* ietvara vadlīnijas apritīgā dizainam¹³. Šim nolūkam tika saņemta atļauja tulkot un papildināt vadlīnijas ar piemēriem, kurus ir

iespējams īstenot Latvijā esošā normatīvā regulējuma apstākļos.

Sadarbībā ar dažādiem nozares ekspertiem līdz 2021. gada beigām piemēri tika apkopoti un iestrādāti vadlīnijās. 2022. gada sākumā vadlīnijas tika nodotas nozares ekspertiem komentēšanai. Saņemtie komentāri ir iestrādāti un vadlīniju gala redakcija ir pieejama IRP pielikumā Nr. 4.

4.5. Priekšizpēte ēkas atjaunošanai saskaņā ar aprites ekonomikas principiem (IRP rīcības Nr. 5 un Nr. 7)

URGE projekta ietvaros tika uzsākta priekšizpēte pašvaldības īpašumā esošas ēkas Rīgā, Ziepju ielā 11, pārbūvei saskaņā ar aprites ekonomikas principiem. Tā ir 1970. gadā ekspluatācijā nodota kopmītņu tipa ēka, kas nu jau vairākus gadus ir neapdzīvota, tai ir atslēgtas pilsētas komunikācijas un aiznagloti logi. Pašvaldība vēlas to pārveidot par pašvaldības tīres namu daudzbērnu ģimenēm, kā arī izvietot tajā divus dienas aprūpes centrus – vienu personām ar smagiem garīga rakstura traucējumiem, bet otru – bērniem no sociālā riska ģimenēm.

Jau 2021. gada novembrī, izmantojot ULG locekļu nenovērtējamo pieredzi un zināšanas, tika sākta izmēģinājuma projekta priekšizpēte, lai varētu uzsākt IRP rīcību Nr. 5 un Nr. 7 īstenošanu. Vēlāk tika piesaistīts neliels ārējās ekspertīzes atbalsts, lai nodrošinātu augstāku kompetenci. Priekšizpēte notiek vairākās daļās.

- a) Sagatavošanās priekšizpētei: ULG ietvaros tika veikta sākotnējā objekta apskate, potenciālo atkārtoti izmantojamo materiālu novērtējums, identificēti iepirkuma kritēriji.
- b) Arhitektoniskā priekšizpēte: iesaistot RTU Arhitektūras fakultātes 3. kursa studentus un pasniedzējus, tika veikts sīks ēkas materiālu audits ar apjomu

¹³ Eiropas Komisijas *Level(s)* ietvara vadlīnijas ir pieejamas šeit: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/39984>.

aprēķiniem un atkārtotas izmantošanas scenāriju definēšanu, un tirgus izpēti. Šajā posmā tika pievienota ārējā ekspertīze, lai apkopotu informāciju, izveidotu modeli materiālu atspoguļojumam un definētu ēkas potenciālos pārbūves scenārijus, kas paredz pēc iespējas mazāk demontāžas, optimālu telpas izmantošanu un pielāgošanās spējas nākotnes vajadzībām.

- c) Inženiersistēmu priekšizpēte: REA eksperti sadarbībā ar RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultātes Siltuma inženierijas un tehnoloģijas katedru veic scenāriju analīzi ēkas ventilācijas, siltumapgādes un elektroapgādes risinājumiem. Mērķis: salīdzinot alternatīvas, rast optimālu, energoefektīvu risinājumu, kas ļautu izmantot ilgtspējīgus energoresursus un nodrošinātu veselīgus, ērtus apstākļus ēkas iedzīvotājiem.

- d) Iepirkuma kritēriju sagatavošana: tiek veikta citu valstu un Latvijas pieredzes izpēte un sagatavoti priekšlikumi šī izmēģinājuma projekta projektēšanas un būvniecības iepirkuma izsludināšanai.

- e) Sabiedrības iesaistes pasākumu rīkošana un vadīšana. Līdz ar priekšizpētes rezultātu apkopošanu tiks rīkota diskusija ar nozares pārstāvjiem, lai demonstrētu rezultātus, analizētu tos un pilnveidotu iepirkumu dokumentāciju.

6. attēls. ULG sanāksme Ziepju ielā 11
22.11.2021.

Fotoattēla autore: Ieva Kalniņa

7. attēls. Attēlu kolāža par RTU Arhitektūras fakultātes 3. kursa studentu darbu objektā 06.04.2022.

Fotoattēlu autors: "NOMAD architects"

5. Sīks rīcību un aktivitāšu izklāsts

Būvniecības nozare ir viena no aktīvākajām uzņēmējdarbības jomām. Līdz ar intensīvu ēku atjaunošanu un jaunu ēku būvniecību Rīgas valstspilsētas pašvaldībā būvniecības pienesums ekonomikā un ietekmes uz vidi radīšanā tuvākajos gados tikai pieaugs. Lai ieviestu aprites ekonomiku pilsētībūvniecībā – būvētu saskaņā ar aprites ekonomikas principiem – ir nepieciešamas zināšanas, pieejama infrastruktūra un atbalstošs normatīvais regulējums.

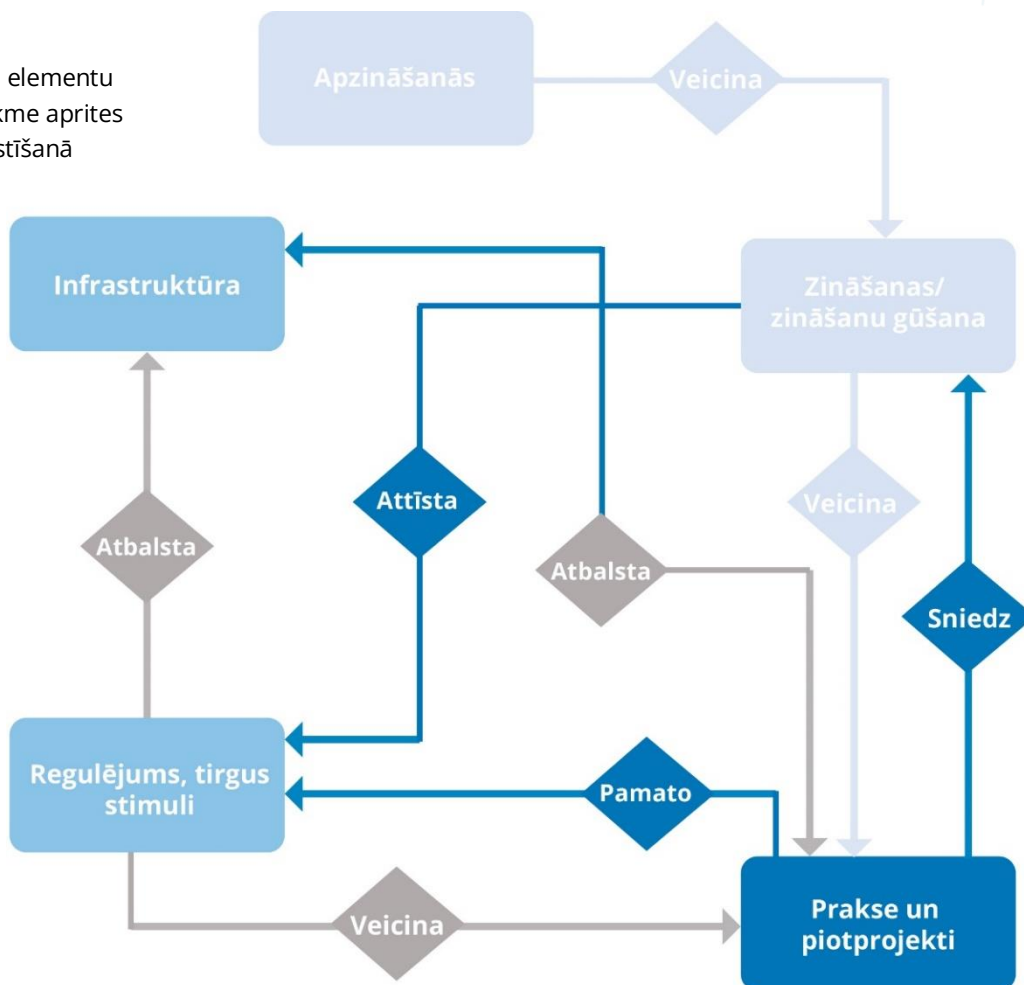
Zināšanas iegūstamas dažādi – gan formālās vai mūžizglītības izglītības ietvarā, gan sabiedrības informēšanas kampaņu veidā, gan arī caur praktisko pieredzi. Izglītības iestādēs gūtās zināšanas palīdz izprast teoriju un apjaust veicamos uzdevumus. Pilotprojekti un reāla būvniecība ļauj labāk izprast situāciju, standartizēt aprītīgu būvniecības praksi un zināšanās balstīt infrastruktūras un normatīvā

regulējuma attīstību. Pakāpeniska aprites ekonomikas principu izmēģināšana veido tirgū pieprasījumu un vispārēju aprites ekonomikas attīstību (skat. 8. attēlu).

Visu procesu nodrošināšanai nepieciešama kā iekšējo (pašvaldības departamentu un iestāžu), tā ārējo (publiskā, privātā, nevalstiskā un akadēmiskā sektora) sadarbības partneru iesaiste un atbalsts. Sadarbības tīkla koordinēšanai un attīstīšanai, finanšu resursu piesaistei, informācijas plūsmas nodrošināšanai, sabiedrības iesaistei, IRP ieviešanas uzraudzībai un aprites ekonomikas stiprināšanai pašvaldībā ir nepieciešama koordinēta pārvaldība.

Turpmāk detalizēti aprakstītas 11 rīcības, kas izvēlētas, lai ieviestu aprites ekonomiku Rīgas valstspilsētas pašvaldībā.

8. attēls. Dažādu elementu savstarpējā ietekme aprites ekonomikas attīstīšanā

1. Aprites ekonomikas ievadkursa iekļaušana augstākās izglītības programmās		
Konkrētais mērķis	Kopš 2021. gada Rīgas valstspilsētas pašvaldība aktīvi piedalās iedzīvotāju un būvniecības nozares profesionāļu izpratnes un zināšanu par aprites ekonomiku veicināšanā.	
Indikators	Sasniegtā auditorija (studentu skaits gadā)	
	Bāzes vērtība: 24 (2019)	Mērķa vērtība: 800 (2027)
Īss apraksts	REA aktīvi sadarbojas ar augstākās izglītības iestādēm, piedāvā vieslekcijas un praktiskos uzdevumus par aprites ekonomiku, kā arī iesaista studentus ar aprites ekonomiku saistītās aktivitātēs, tādējādi gan sniedzot ieguldījumu studentu izglītošanā, gan stimulējot augstskolas papildināt mācību programmas ar zināšanām par aprites ekonomiku.	
Rīcības rezultāts	Akreditēts ievadkurss par aprites ekonomiku maģistra studiju programmā	
Indikators	Studiju programmu skaits, kurās ir iekļauts ievadkurss par aprites ekonomiku	
	Bāzes vērtība: 0 (2019)	Mērķa vērtība: 3 (2021)
Saistītās stratēģijas, politikas, programmas	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) <ul style="list-style-type: none"> Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam Rīgas attīstības programma 2021–2027 	
Galvenās ieinteresētās personas	LU, RTU	
Budžets	<u>Pieejamie līdzekļi:</u> -	<u>Trūkstošie līdzekļi:</u> -
Statuss	Ieviešana	
Laika grafiks	2019–2027	
Īpašnieks	REA, Nika Kotoviča	

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Vieslekcijas LU studentiem	Studenti ir iepazīstināti ar aprites ekonomikas principiem un to lietošanas iespējām	-	-	Nika Kotoviča	LU un REA	2019–2022/2024	-
Vieslekcijas RTU studentiem	Studenti ir iepazīstināti ar aprites ekonomikas principiem un to lietošanas iespējām	-	-	Nika Kotoviča	RTU un REA	2020–2022/2024	-
Sadarbība ar LU studiju kursu sagatavošanai akreditācijai	Akreditēts ievadkurss par aprites ekonomiku maģistra studiju programmās	-	-	Nika Kotoviča	LU un REA	2019–2021	Nesekmīga akreditācija
Studentu iesaiste projekta aktivitātēs	Studenti ir iepazīstināti ar aprites ekonomikas principiem un to lietošanas iespējām	-	-	Ieva Kalniņa	RTU, REA, RPB, NOMAD architects	2022	-
Sadarbības uzturēšana ar dažādām augstākās izglītības iestādēm	Tikšanās ar programmu direktoriem Vieslekcijas Studentu iesaiste ar aprites ekonomiku saistītos projektos un pasākumos (tehnoloģiju maratoni (hakatoni), izpētes darbi, dzīvās prakses laboratorijas, prakses u. c. aktivitātes)	-	-	Ieva Kalniņa	LU, RTU, Vidzemes augstskola, Banku augstskola, Latvijas Lauksaimniecības universitāte u. c. Starptautiskie sadarbības partneri	2022–2027	Neieinteresēti partneri Resursu trūkums

2. Mūžizglītības programmas būvniecības jomas speciālistiem

Konkrētais mērķis	Kopš 2021. gada Rīgas valstspilsētas pašvaldība aktīvi piedalās iedzīvotāju un būvniecības nozares profesionāļu izpratnes un zināšanu par aprites ekonomiku veicināšanā..	
Indikators	Sasniegtā auditorija (studentu skaits gadā)	
	Bāzes vērtība: 0 (2019)	Mērķa vērtība: 300 (2025)
Īss apraksts	Saziņa un informatīvas sanāksmes ar dažādām būvniecības nozares profesionāļu asociācijām nolūkā pastāstīt par aprites ekonomiku, tās nozīmi un potenciālu būvniecībā, lomu ilgtspējas sasniegšanā, kā arī piedāvāt informatīvu atbalstu mācību programmas izveidošanai..	
Rīcības rezultāts	Izstrādāto mācību kursu par aprites ekonomiku skaits	
Indikators	Studiju programmu skaits, kurās ir iekļauts ievadkurss par aprites ekonomiku	
	Bāzes vērtība: 0 (2019)	Mērķa vērtība: 3 (2023)
Saistītās stratēģijas, politikas, programmas	<ul style="list-style-type: none"> • Latvijas Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam • Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) <ul style="list-style-type: none"> • Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam <ul style="list-style-type: none"> • Rīgas attīstības programma 2021–2027 	
Galvenās ieinteresētās personas	Būvniecības nozares asociācijas un apvienības, mūžizglītības centri.	
Budžets	Pieejamie līdzekļi: -	Trūkstošie līdzekļi: -
Statuss	Ieviešana	
Laika grafiks	2025	
Īpašnieks	REA	

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Tikšanās ar būvniecības nozares asociāciju un savienību pārstāvjiem	Notikušas sanāksmes, rosināta interese izveidot mācību kursus nozares speciālistiem par aprites ekonomiku būvniecībā	-	-	REA	Būvniecības nozares asociācijas un apvienības	2022–2025	Intereses trūkums
Tikšanās ar mūžizglītības centru pārstāvjiem	Notikušas sanāksmes, rosināta interese izveidot mācību kursus nozares speciālistiem par aprites ekonomiku būvniecībā	-	-	REA	Mūžizglītības centri	2022–2025	Intereses trūkums
Konsultācijas interesentiem mācību kursu izveidošanā	Izveidoti mācību kursi	-	-	REA	Būvniecības nozares asociācijas un apvienības un mūžizglītības centri	2022–2025	-
Mērķa indikatora uzraudzība	Veikta mērķa sasniegšanas uzraudzīšana	-	-	REA	Būvniecības nozares asociācijas un apvienības, mūžizglītības centri	2022–2025	Nepieejami dati

3. Vadlīniju izstrāde septiņām ar būvniecības nozari saistītām mērķauditorijām		
Konkrētais mērķis	Kopš 2021. gada Rīgas valstspilsētas pašvaldība aktīvi piedalās iedzīvotāju un būvniecības nozares profesionāļu izpratnes un zināšanu par aprites ekonomiku veicināšanā.	
Indikators	N/A	
	Bāzes vērtība: N/A	Bāzes vērtība: N/A
Īss apraksts	EK <i>Level(s)</i> ietvara sagatavoto vadlīniju tulkošana latviešu valodā, papildināšana un bagātināšana ar Latvijā iespējamajiem un jau esošajiem piemēriem par aprites ekonomikas īstenošanu būvniecībā. Vadlīniju popularizēšana un izplatīšana nozares pārstāvjiem.	
Rīcības rezultāts	Izstrādātas vadlīnijas	
Indikators	Izstrādāto dokumentu skaits	
	Bāzes vērtība: 0 (2021)	Bāzes vērtība: 0 (2021)
Saistītās stratēģijas, politikas, programmas	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) <ul style="list-style-type: none"> Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam <ul style="list-style-type: none"> Rīgas attīstības programma 2021–2027 	
Galvenās ieinteresētās personas	Ikviens, kurš ir saistīts ar ēkām un būvniecības jomu	
Budžets	<u>Pieejamie līdzekļi</u> : 3200 EUR	<u>Pieejamie līdzekļi</u> : 3200 EUR
Statuss	Ieviešana	
Laika grafiks	2021–2022/2027	
Īpašnieks	REA	

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
EK <i>Level(s)</i> ietvara sagatavoto vadlīniju tulkošana latviešu valodā, papildināšana un bagātināšana ar Latvijā iespējamajiem un jau esošajiem piemēriem	Vadlīniju 1. redakcija	3200 EUR	-	REA	NOMAD architects, ULG, citi eksperti	2021	Trūkst informācijas piemēru sagatavošanai Trūkst laika
Vadlīniju nodošana nozares speciālistiem komentēšanai	Iegūti nozares speciālistu komentāri vadlīniju uzlabošanai	-	-	REA	NOMAD architects, ULG, citi eksperti	2022	Zema nozares atsauce, intereses trūkums
Vadlīniju uzlabošana atbilstoši iesniegtajiem komentāriem	Vadlīniju gala redakcija	-	-	REA	NOMAD architects	2022	-
Vadlīniju papildināšana, informācijas atjaunošana un izplatīšana nozares pārstāvjiem	Aktualizētas vadlīnijas Īstenoti saziņas pasākumi	-	Ekspertu konsultācijas	REA	Nozares pārstāvji, sadarbības partneri	2023–2027	Resursu trūkums Zaudēta aktualitāte

4. Būvmateriālu maiņas punkta koncepcijas izstrāde		
Konkrētais mērķis	Rīgas valstspilsētas pašvaldībā līdz 2025. gadam ir atvērti vismaz desmit jauni materiālu resursu centri	
Indikators	Materiālu maiņas/pilsētas resursu centru skaits	
	Bāzes vērtība: 0 (2020)	Bāzes vērtība: 0 (2020)
Īss apraksts	Īstenot būvmateriālu maiņas punkta biznesa modeļa koncepcijas izstrādi, testēšanu un aprakstīšanu. Darbs pie koncepcijas izstrādes iekļauj sadarbības partneru piesaisti, maiņas punkta fizisku nodrošināšanu, klientu anketēšanu, digitālo atbalstu un vizuālās identitātes izstrādi.	
Rīcības rezultāts	Notestēta remontlietu un būvmateriālu maiņas punkta ideja un izstrādāta koncepcija līdzīgu centru atvēršanai	
Indikators	Izstrādāta materiālu maiņas punkta koncepcija/vadlīnijas	
	Bāzes vērtība: 0 (2020)	Bāzes vērtība: 0 (2020)
Saistītās stratēģijas, politikas, programmas	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) <ul style="list-style-type: none"> Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam Rīgas attīstības programma 2021–2027 	
Galvenās ieinteresētās personas	Iedzīvotāji, pašvaldība, atkritumu apsaimniekotāji, pakalpojumu sniedzēji, apkaimju biedrības, būvmateriālu tirgotāji, būvnieki, sociālais dienests u. c.	
Budžets	Pieejamie līdzekļi: 7847 EUR	Pieejamie līdzekļi: 7847 EUR
Statuss	Ieviešana	
Laika grafiks	2021–2025	
Īpašnieks	REA	

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Iedzīvotāju anketēšana	Anketēšanas rezultāti	-	-	REA	Digitālās veselības biedrība	2020	Zema atsaucība
Sagatavošanās pagaidu maiņas punkta izveidošanai	Notikušas sanāksmes, kurās ir gūta sapratne par maiņas punkta izmēģinājuma tvērumu	-	-	REA	RD pārstāvji, aprites ekonomikas eksperti, potenciālie sadarbības partneri	2021	Nepietiekami izvērtēti apstākļi
Maiņas punkta izmēģinājuma norise	Īstenots maiņas punkta izmēģinājums	7847 EUR	-	REA	Biedrība "FREE RIGA"	2021	Covid-19 ierobežojumi Kļūdas plānošanā Zema iedzīvotāju atsaucība
Secinājumu apkopošana un koncepcijas izstrāde	Izstrādāta koncepcija	-	-	REA	Biedrība "FREE RIGA"	2021	-

5. Izstrādāt aprites ekonomikas principos balstīta būvniecības jomas zaļā iepirkuma dokumentāciju		
Konkrētais mērķis	Kopš 2022. gada Rīgas pašvaldības būvniecības projektos ir iekļauti aprites ekonomikas principi	
Indikators	Būvniecības iepirkumu, kas iekļauj aprites ekonomikas principus, skaits no visiem būvniecības iepirkumiem (%)	
	Bāzes vērtība: 0% (2019)	Bāzes vērtība: 0% (2019)
Īss apraksts	Rīgas pilsētas Īpašuma departamenta un pašvaldības kapitālsabiedrību speciālisti ar piesaistītu aprites ekonomikas ekspertu atbalstu kopīgi gatavo iepirkuma dokumentāciju trim dažādiem būvniecības projektiem (jaunā būvniecība, atjaunošana, demontāža), iekļaujot tajos aprites ekonomikas principus.	
Rīcības rezultāts	Triju dažādu aprites ekonomikas principos balstītu iepirkumu dokumentācijas paraugi	
Indikators	Būvniecības iepirkumu (jaunu ēku būvniecība, atjaunošana un demontāža), kuros ir iekļauti aprites ekonomikas principi, skaits	
	Bāzes vērtība: 0 (2019)	Bāzes vērtība: 0 (2019)
Saistītās stratēģijas, politikas, programmas	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) <ul style="list-style-type: none"> Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam <ul style="list-style-type: none"> Rīgas attīstības programma 2021–2027 	
Galvenās ieinteresētās personas	RD ĪD, RNP, RPB, REA RD PAK, ĪK, MVK, VARAM, IUB LPS RD ĪD, RNP, RPB, IBP, citi darba grupas pārstāvji, ja nepieciešams	
Budžets	<u>Pieejamie līdzekļi</u> : 7000 EUR (URGE un RD budžets)	<u>Pieejamie līdzekļi</u> : 7000 EUR (URGE un RD budžets)
Statuss	Īstenošana	
Laika grafiks	2022–2024/2027	
Īpašnieks	REA starptautisko projektu vadītāja koordinatore Ieva Kalniņa	

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
ĒKAS ATJAUNOŠANA SASKAŅĀ AR APRITES EKONOMIKAS PRINCIPIEM							
Pulcēt jomas ekspertus, detalizēt būvniecības projektā iekļaujamos aprites ekonomikas principus un to vērtēšanas kritērijus	Sanāksmes protokols, tostarp projektā iekļaujamo aprites ekonomikas kritēriju saraksts	-	ULG	REA	RPB, RD ĪD, RNP, darbinieki	2021–2022	Nespēja vienoties par rezultātu Dalībnieki neierodas uz sanāksmi
Iepirkuma dokumentācijas sagatavošana, aprites ekonomikas kritēriju iekļaušana	Iepirkumu dokumentācijas sagatave	-	Cilvēkresursi (AE eksperts, arhitekti, būvniecības eksperti, iepirkumu speciālisti, būvniecību uzraugošās iestādes pārstāvji)	REA	RPB, ULG un IUB	2022	Kļūdaina iepirkuma dokumentācija Neskaidri formulētas prasības Interpretējami vērtēšanas kritēriji Pārāk augstas prasības
Izmēģinājuma projekta arhitektūras priekšizpēte nolūkā iegūt informāciju par objektā esošajiem materiāliem, to veidiem, apjomu, kvalitāti un potenciālajiem izmantošanas scenārijiem	Priekšizpētes dokuments un vizualizācija	2500 EUR	-	REA	RPB, "NOMAD architects", RTU	2022	Priekšizpēte nesatur ticamus datus Priekšizpēte kavē iepirkuma procesu
Izmēģinājuma projekta siltumapgādes, elektroapgādes un ventilācijas risinājumu piedāvājuma sagatavošana	Sagatavoti un izvērtēti vismaz divi scenāriji, kuriem ir sagatavots dzīves cikla novērtējums un izmaksu aprēķins	2500 EUR	Energo pārvaldnieks, energoauditors, inženieris, arhitekts 30	REA	RPB, "NOMAD architects", RTU	2022	Priekšizpēte nesatur ticamus datus Priekšizpēte kavē iepirkuma procesu

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Arhitektonisko un inženiertehnisko risinājumu apkopošana un salīdzināšana	Izvēlēto scenāriju izmaksu tāmes un to salīdzinājums	-	Tāmētājs	REA	RPB, "NOMAD architects", RTU	2022	Strauji mainīgās cenas neatbilst patiesajai situācijai Aktivitāte kavē iepirkuma sagatavošanu
Diskusija ar tirgus dalībniekiem un nozares pārstāvjiem	Aktualizēti iepirkuma mērķi un kritēriji	1000 EUR	Moderators	RD ĪD/REA	REA, IUB, VARAM	2023	Dalībnieku pasivitāte Dalībnieku izpratnes trūkums par AE principiem būvniecībā Liela pretestība jaunām iniciatīvām Izvēlētas neatbilstošas metodes
JAUNAS ĒKAS BŪVNICĪBA SASKAŅĀ AR APRITES EKONOMIKAS PRINCIPIEM							
Izmēģinājuma projekta vajadzību un iespēju izpēte	Izvēlēts izmēģinājuma projekts	-	-	RD ĪD	Pasūtītājs, izpildītājs, REA	2022–2023	Nav vienota redzējuma par gaidāmo rezultātu
Izmēģinājuma projekta mērķu definēšana	Definēti mērķi	-	-	RD ĪD	Pasūtītājs, REA, IUB, VARAM	2022–2023	Vispārīgi mērķi Pārāk zemi mērķi

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Iepirkuma kritēriju sagatavošana	Sagatavoti iepirkuma kritēriji	-	-	RD ĪD	REA, IUB, VARAM	2022–2023	-
Diskusija ar tirgus dalībniekiem un nozares pārstāvjiem	Aktualizēti iepirkuma mērķi un kritēriji	1000 EUR	Moderators	RD ĪD/REA	REA, IUB, VARAM	2023	Dalībnieku pasivitāte Dalībnieku izpratnes trūkums par AE principiem būvniecībā Liela pretestība jaunām iniciatīvām Izvēlētas neatbilstošas metodes
Iepirkuma kritēriju sagatavošana	Sagatavota iepirkuma dokumentācija	-	-	RD ĪD	REA, IUB, VARAM	2023	Kļūdaina iepirkuma dokumentācija Neskaidri formulētas prasības Interpretējami vērtēšanas kritēriji Pārāk augstas prasības
ĒKAS DEMONTĀŽA SASKAŅĀ AR APRITES EKONOMIKAS PRINCIPIEM							
Izmēģinājuma projekta vajadzību un iespēju izpēte	Izvēlēts izmēģinājuma projekts	-	-	RD ĪD	Pasūtītājs, izpildītājs, REA	2022–2024	Nav vienota redzējuma par gaidāmo rezultātu
Izmēģinājuma projekta mērķu definēšana	Definēti mērķi	-	-	RD ĪD	Pasūtītājs, REA, IUB, VARAM	2022–2024	Vispārīgi mērķi Pārāk zemi mērķi

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Iepirkuma kritēriju sagatavošana	Sagatavota iepirkuma dokumentācija	-	-	RD ĪD	REA, IUB, VARAM	2022–2024	Kļūdaina iepirkuma dokumentācija Neskaidri formulētas prasības Interpretējami vērtēšanas kritēriji Pārāk augstas prasības
Apritīgu iepirkumu sagatavošanas procesa novērtēšana un standartizēšana	Iepirkumu procesa izvērtējums Definēti turpmāk iepirkumos iekļaujamie kritēriji un principi	-	-	REA	RD PAK, RD MVK, RD PID, RD ĪD, RPB, VARAM, IUB	2022–2024	Vāji dokumentēta iepirkumu sagatavošanas gaita
Mērķa sasniegšanas uzraudzība un saziņa	Veikta mērķa indikatoru uzraudzība Dati izmantoti saziņas nolūkiem	-	-	REA	RD PĪK, RD ĪD, RD kapitālsabiedrības	2022–2027	Nepieejami dati

6. Jaunas ēkas būvniecība saskaņā ar aprites ekonomikas principiem

Konkrētais mērķis	Kopš 2022. gada Rīgas pašvaldības būvniecības projektos ir iekļauti aprites ekonomikas principi.	
Indikators	Būvniecības projektu, kas iekļauj aprites ekonomikas principus, skaits no visiem būvniecības projektiem (%)	
	Bāzes vērtība: 0 (2019)	Bāzes vērtība: 0 (2019)
Īss apraksts	Jaunas ēkas būvniecība saskaņā ar aprites ekonomikas principiem.	
Rīcības rezultāts	Ēka uzbūvēta saskaņā ar aprites ekonomikas principiem.	
Indikators	Apritīgi uzbūvētu ēku skaits	
	Bāzes vērtība: 0 (2019)	Bāzes vērtība: 0 (2019)
Saistītās stratēģijas, politikas, programmas	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) <ul style="list-style-type: none"> Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam <ul style="list-style-type: none"> Rīgas attīstības programma 2021–2027 	
Galvenās ieinteresētās personas	RD un tās departamenti un kapitālsabiedrības, citas pašvaldības	
Budžets	<u>Pieejamie līdzekļi: (atkarībā no izvēlētā projekta)</u>	<u>Pieejamie līdzekļi: (atkarībā no izvēlētā projekta)</u>
Statuss	Nav uzsākts	
Laika grafiks	2022–2027	
Īpašnieks	RD ĪD	

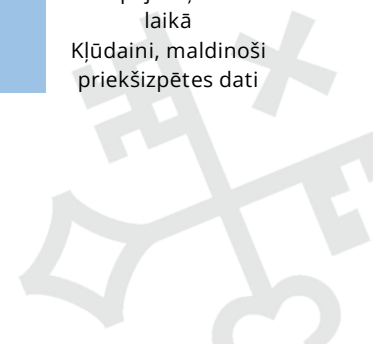
Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Izmēģinājuma projekta izvēle	Izvēlēts jaunas ēkas būvniecības izmēģinājuma projekts	-	-	RD ĪD	REA	2022–2023	Pārāk sarežģīts projekts
Izmēģinājuma projekta vajadzību un mērķu definēšana	Definēti AE mērķi un principi atbilstoši situācijai un apstākļiem	-	-	RD ĪD	REA	2022–2023	Nav vienota redzējuma par sagaidāmo rezultātu Vispārīgi vai pārāk zemi mērķi
Finansējuma piesaiste	Piesaistīts finansējums	-	-	RD ĪD		2022–2023	Neizdodas piesaistīt finansējumu Pārāk neelastīgi finansēšanas nosacījumi
Iepirkuma dokumentācijas izstrāde (skat. rīcību Nr.)	Sagatavota iepirkuma dokumentācija	-	-	RD ĪD	REA	2023	Kļūdaina iepirkuma dokumentācija Neskaidri formulētas prasības Interpretējami vērtēšanas kritēriji Pārāk augstas prasības
Būvniecības process	Uzbūvēta ēka saskaņā ar AE principiem	Atbilstoši izvēlētajam projektam	Atbilstoši izvēlētajam projektam	RD ĪD	REA	2023–2025	Būvniecībā iesaistītajiem speciālistiem trūkst izpratnes, zināšanu un/vai prasmju AE principu īstenošanai Resursu nepieejamība Neparedzēts sadārdzinājums pieredzes trūkuma dēļ Neparedzēts termiņu pagarinājums pieredzes trūkuma dēļ

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Saziņas aktivitātes	Publicitāte plānošanas laikā Publicitāte būvniecības laikā Pasākumi teritorijā Demonstrācijas telpas izveide	Atbilstoši izvēlētajam projektam	Sabiedrisko attiecību speciālists	REA	RD Komunikācijas pārvalde, RD ĪD	2023–2025	Sabiedrības intereses trūkums Izvēlēti neefektīvi informācijas kanāli Sarežģīta saziņas valoda Mērķauditoriju neuzrunājoši motivējošie faktori
Rīcības ieviešanas analīze un standartizēšanas iespēju novērtēšana	Būvniecības procesa izvērtējums Definēti turpmāk pašvaldības būvniecībā iekļaujamie principi	-	-	REA	RD ĪD, RD PAD, RD PAK, RD MVK, RD PID,	2022–2027	Vāji dokumentēts būvniecības process

7. Ēkas atjaunošana saskaņā ar aprites ekonomikas principiem		
Konkrētais mērķis	Kopš 2022. gada Rīgas pašvaldības būvniecības projektos ir iekļauti aprites ekonomikas principi.	
Indikators	Būvniecības projektu, kas iekļauj aprites ekonomikas principus, skaits no visiem būvniecības projektiem (%)	
	Bāzes vērtība: 0 (2019)	Mērķa vērtība: 80% (2027)
Īss apraksts	Ēkas atjaunošana saskaņā ar aprites ekonomikas principiem.	
Rīcības rezultāts	Ēka atjaunota saskaņā ar aprites ekonomikas principiem.	
Indikators	Apritīgi atjaunotu ēku skaits	
	Bāzes vērtība: 0 (gads)	Mērķa vērtība: 1 (2024)
Saistītās stratēģijas, politikas, programmas	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) <ul style="list-style-type: none"> Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam <ul style="list-style-type: none"> Rīgas attīstības programma 2021–2027 	
Galvenās ieinteresētās personas	REA, RD un tās departamenti un kapitālsabiedrības, ULG, citas pašvaldības.	
Budžets	Pieejamie līdzekļi: -	Pieejamie līdzekļi: -
Statuss	Plānošana	
Laika grafiks	2022–2024/2027	
Īpašnieks	RPB	

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Izmēģinājuma objekta apskate un pirmo ideju radīšana	Ideju apkopojums	-	-	REA	RPB, ULG	2021	-
Rekonstrukcijas pieejas koncepcijas prezentēšana RD MVK, lai to attīstītu turpmāk iepirkuma sagatavošanai	RD MVK saskaņojums	-	-	RPB	-	2021	Nav atbalsta idejas turpmākai attīstīšanai
Iepirkuma izsludināšana (iepirkuma sagatavošana ir šī plāna rīcība Nr. 5)	Izsludināts iepirkums	-	-	RPB	REA, ULG	2022	Nekvalitatīvi sagatavots iepirkums Trūkst kvalificētu pretendentu Apstrīdēts iepirkums
Finansējuma piesaiste	Piesaistīts finansējums	-	-	RPB		2022	Neizdodas piesaistīt finansējumu Pārāk neelastīgi finansēšanas nosacījumi
Būvniecības process	Veikta ēkas atjaunošana	8 000 000 EUR	Cilvēkresursi konsultācijām un atbalstam	RPB	REA, ULG	2023–2025	Trūkst zināšanu Izmaksu sadārdzinājums Nespēj iekļauties laikā Kļūdaini, maldinoši priekšizpētes dati

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Saziņas aktivitātes	Publicitāte būvniecības laikā Pasākumi teritorijā Demonstrācijas pasākumi	-	Sabiedrisko attiecību speciālists	REA	RPB, RD Komunikācijas pārvalde, RD ĪD	2022–2025	Sabiedrības intereses trūkums Izvēlēti neefektīvi informācijas kanāli Sarežģīta saziņas valoda Mērķauditoriju neuzrunājoši motivējošie faktori
Rīcības ieviešanas analīze un standartizēšanas iespēju novērtēšana	Būvniecības procesa izvērtējums Definēti turpmāk pašvaldības būvniecībā iekļaujamie principi	-	-	REA	RPB, RD ĪD, RD PAD, RD PAK, RD MVK, RD PID,	2022–2025	Vāji dokumentēts būvniecības process

8. Ēkas demontāža saskaņā ar aprites ekonomikas principiem

Konkrētais mērķis	Kopš 2022. gada Rīgas pašvaldības būvniecības projektos ir iekļauti aprites ekonomikas principi.	
Indikators	Būvniecības projektu, kas iekļauj aprites ekonomikas principus, skaits no visiem būvniecības projektiem (%)	
	Bāzes vērtība: 0 (2019)	Bāzes vērtība: 0 (2019)
Īss apraksts	Ēkas demontāža saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	
Rīcības rezultāts	Ēka demontēta saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	
Indikators	Aprite demontētu ēku skaits	
	Bāzes vērtība: 0 (2020)	Bāzes vērtība: 0 (2020)
Saistītās stratēģijas, politikas, programmas	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) <ul style="list-style-type: none"> Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam Rīgas attīstības programma 2021–2027 	
Galvenās ieinteresētās personas	REA, RD un tās departamenti un kapitālsabiedrības, ULG, citas pašvaldības.	
Budžets	<u>Pieejamie līdzekļi: (atkarībā no izvēlētā projekta)</u>	<u>Pieejamie līdzekļi: (atkarībā no izvēlētā projekta)</u>
Statuss	Nav uzsākts	
Laika grafiks	2022–2025/2027	
Īpašnieks	RD ĪD	

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Izmēģinājuma projekta izvēle	Izvēlēts ēkas demontāžas izmēģinājuma projekts	-	-	RD ĪD	REA	2022–2024	Pārāk sarežģīts projekts
Izmēģinājuma projekta vajadzību un mērķu definēšana	Definēti AE mērķi un principi atbilstoši situācijai un apstākļiem	-	-	RD ĪD	REA	2022–2024	Nav vienota redzējuma par sagaidāmo rezultātu Vispārīgi vai pārāk zemi mērķi
Iepirkuma dokumentācijas izstrāde (skat. rīcību Nr. 5)	Sagatavota iepirkuma dokumentācija	-	-	RD ĪD	REA	2022–2024	Kļūdaina iepirkuma dokumentācija Neskaidri formulētas prasības Interpretējami vērtēšanas kritēriji Pārāk augstas prasības
Būvniecības process	Ēka demontēta saskaņā ar AE principiem	Atbilstoši izvēlētajam projektam	Atbilstoši izvēlētajam projektam	RD ĪD	REA	2024–2025	Būvniecībā iesaistītajiem speciālistiem trūkst izpratnes, zināšanu un/vai prasmju AE principu īstenošanai Resursu nepieejamība Neparedzēts sadārdzinājums pieredzes trūkuma dēļ Neparedzēts termiņu pagarinājums pieredzes trūkuma dēļ

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Saziņas aktivitātes	Publicitāte demontāžas laikā Pasākumi teritorijā	Atbilstoši izvēlētajam projektam	Sabiedrisko attiecību speciālists	REA	RD Komunikācijas pārvalde, RD ĪD	2024–2025	Sabiedrības intereses trūkums Izvēlēti neefektīvi informācijas kanāli Sarežģīta saziņas valoda Mērķauditoriju neuzrunājoši motivējošie faktori
Rīcības ieviešanas analīze un standartizēšanas iespēju novērtēšana	Demontāžas procesa izvērtējums Definēti turpmāk pašvaldības demontāžas procesos iekļaujamie principi	-	-	REA	RD ĪD, RD PAD, RD PAK, RD MVK, RD PID,	2022–2027	Vāji dokumentēts būvniecības process

9. Vienošanās par nepieciešamajiem uzlabojumiem normatīvajos aktos un tirgus stimuliem vietējā līmenī		
Konkrētais mērķis	Līdz 2027. gadam ir ieviesti uzlabojumi normatīvajā regulējumā, kas atbalsta aprites ekonomiku, stimulē tirgus dalībniekus būt apritīgi, kā arī ļauj veikt būvniecības apritīguma uzraudzību.	
Indikators	N/A	
	Bāzes vērtība: N/A	Bāzes vērtība: N/A
Īss apraksts	<p>Vienošanās ar ieinteresētajām pusēm par nepieciešamajiem uzlabojumiem normatīvajos aktos un tirgus stimuliem vietējā līmenī pēc gūtās pieredzes izmēģinājumu projektu iepirkumos un būvniecības procesa analīzes. Šīs rīcības ietvaros ir paredzēts izstrādāt priekšlikumus un ieviest izmaiņas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vietēja mēroga stimuli apritīgas būvniecības veicināšanai; • saistošie noteikumi ilgtspējīgai ēku būvniecībai, apsaimniekošanai, atjaunošanai un demontāžai; • vietēja mēroga aprites ekonomikas aktivitāšu uzskaitē. 	
Rīcības rezultāts	<p>Būvēt, apsaimniekot, atjaunot un nojaukt ēkas saskaņā ar aprites ekonomikas principiem ir kļuvis ērtāk.</p> <p>Apritīgai būvniecībai ir izveidota uzraudzības sistēma.</p> <p>Tirgus dalībnieki ir motivēti būvniecībā lietot aprites ekonomikas kritērijus.</p>	
Indikators	N/A	
	Bāzes vērtība: N/A	Bāzes vērtība: N/A
Saistītās stratēģijas, politikas, programmas	<ul style="list-style-type: none"> • Latvijas Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam • Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) <ul style="list-style-type: none"> • Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam • Rīgas attīstības programma 2021–2027 	
Galvenās ieinteresētās personas	RD departamenti un kapitālsabiedrības	
Budžets	Pieejamie līdzekļi: -	Trūkstošie līdzekļi: 1000 EUR
Statuss	Nav uzsākts	
Laika grafiks	2022–2027	
Īpašnieks	REA	

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Izmēģinājuma projektu (IAP rīcības Nr. 5, Nr. 6, Nr. 7, Nr. 8) izvērtēšanas secinājumu apkopošana	Secinājumu apkopojums	-	-	REA	RPB, RD ĪD, aktivitātēs iesaistītās puses	2022–2027	Vāji dokumentēta izmēģinājuma projektu norise Darbinieku mainība Nespēja nodot pieredzi kolēģiem
Diskusija par pieredzi izmēģinājuma projektos	Diskusijas secinājumi, pamats turpmāku lēmumu pieņemšanai	1000 EUR	Moderators	REA	RD PAK, RD MVK, RD PID, RD ĪD, RD PAD, RPB, VARAM, IUB, LPA, nozares pārstāvji	2022–2027	Intereses trūkums Izpratnes un/vai zināšanu trūkums par AE būvniecībā
Lēmumu pieņemšana par nepieciešamajām izmaiņām un turpmāka virzība apstiprināšanai	Pieņemti lēmumi Tālāk virzītas iniciatīvas Ieviestas izmaiņas normatīvajā regulējumā un/vai infrastruktūrā	-	-	REA	RD PAK, RD MVK, RD PID, RD ĪD, RD PAD, RPB	2022–2027	Pretestība jauninājumiem Informācijas un/vai zināšanu trūkums par AE būvniecībā
Saziņas pasākumi	Publicitātes materiāli (intervijas, raksti, paziņojumi prese, pieredzes stāsti, prezentācijas)	-	-	RD Komunikācijas pārvalde, REA	RD būvniecības projektos iesaistītie partneri	2022–2027	Sabiedrības intereses trūkums Izvēlēti neefektīvi informācijas kanāli Sarežģīta saziņas valoda Mērķauditoriju neuzrunājoši motivējošie faktori

10. Aprites ekonomikas projektos gūto mācību iestrāde politikas ieteikumos

Konkrētais mērķis	Līdz 2027. gadam ir ieviesti uzlabojumi normatīvajā regulējumā, kas atbalsta aprites ekonomiku, stimulē tirgus dalībniekus būvēt apritīgi, kā arī ļauj veikt būvniecības apritīguma uzraudzību.	
Indikators	N/A	
	Bāzes vērtība: N/A	Mērķa vērtība: N/A
Īss apraksts	Citu pilsētu labās prakses un pieredzes izpēte un apkopošana. Ieteikumu prezentēšana ieinteresētajām pusēm, rosinot uzlabojumus gan pašvaldības iekšējos procesos, gan normatīvajā regulējumā.	
Rīcības rezultāts	Idejas un labās prakses piemēri ir apkopoti un prezentēti RD vadībai un saistītajiem departamentiem.	
Indikators	15 punktu augsta līmeņa strukturēts ieteikumu apkopojums	
	Bāzes vērtība: 0 (2019)	Mērķa vērtība: 1 (2022)
Saistītās stratēģijas, politikas, programmas	<ul style="list-style-type: none"> Latvijas Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) <ul style="list-style-type: none"> Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam <ul style="list-style-type: none"> Rīgas attīstības programma 2021–2027 	
Galvenās ieinteresētās personas	RD komitejas, departamenti, citas pašvaldības	
Budžets	<u>Pieejamie līdzekļi:</u> -	<u>Trūkstošie līdzekļi:</u> -
Statuss	Ieviešana	
Laika grafiks	2019–2022	
Īpašnieks	REA	

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
Ideju apkopošana	Ideju apkopojums	-	-	REA	URGE partneri	2020–2022	-
Ideju prezentēšana	Prezentācija	-	-	REA	RD PAK, RD MVK, RD PID, RD ĪD, RD PAD, RPB, RD MVD	2022	Intereses trūkums Izpratnes un/vai zināšanu trūkums par AE būvniecībā
Diskusija	Diskusijas secinājumi	-	-	REA	RD PAK, RD MVK, RD PID, RD ĪD, RD PAD, RPB, RD MVD	2022	Intereses trūkums Izpratnes un/vai zināšanu trūkums par AE būvniecībā
Lēmumu pieņemšana un turpmāka virzība apstiprināšanai	Pieņemti lēmumi Tālāk virzītas iniciatīvas	-	-	REA	RD PAK, RD MVK, RD PID, RD ĪD, RD PAD, RPB, RD MVD	2022	Pretestība jauninājumiem Informācijas un/vai zināšanu trūkums par AE būvniecībā

11. REA aprites ekonomikas kompetences centra izveide

Konkrētais mērķis	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kopš 2021. gada Rīgas valstspilsētas pašvaldība aktīvi piedalās iedzīvotāju un būvniecības nozares profesionāļu izpratnes un zināšanu par aprites ekonomiku veicināšanā. 2. Rīgas valstspilsētas pašvaldībā līdz 2025. gadam ir atvērti vismaz desmit jauni materiālu resursu centri. 3. No 2022. gada Rīgas pašvaldības būvniecības projektos ir iekļauti aprites ekonomikas principi. 4. Līdz 2027. gadam ir ieviesti uzlabojumi normatīvajā regulējumā, kas atbalsta aprites ekonomiku, stimulē tirgus dalībniekus būt apritīgi, kā arī ļauj veikt būvniecības apritīguma uzraudzību. 	
Indikators	<ol style="list-style-type: none"> 1. Īstenoto aprites ekonomikas projektu skaits (skaits) 2. Aprites ekonomikas iniciatīvu īstenošanai piesaistītais finansējums (EUR) 3. Sasniegtā auditorija (iedzīvotāji, skolēni, studenti, profesionāļi, pašvaldības darbinieki) (pers.) 4. Sadarbības partneru skaits 5. Apritīgu būvniecības iepirkumu skaits no visiem pašvaldības būvniecības projektiem (%) 	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bāzes vērtība: 1 (2020) 2. Bāzes vērtība: 50 000 (2020) 3. Bāzes vērtība: 2830 (2020) 4. Bāzes vērtība: 0 (2019) 5. Bāzes vērtība: 0 (2019) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mērķa vērtība: 10 (2027) 2. Mērķa vērtība: 1 500 000 (2027) 3. Mērķa vērtība: 50 000 (2027) 4. Mērķa vērtība: 50 (2027) 5. Mērķa vērtība: 80% (2027)
Īss apraksts	Kompetences centra darbības plāna un budžeta sagatavošana, finansējuma piesaiste, darbības nodrošināšana	
Rīcības rezultāts	Izveidots un darbību uzsācis Aprites ekonomikas kompetences centrs	
Indikators	Aprites ekonomikas kompetences centrs, kura mērķis ir stimulēt tirgu pārejai uz aprites ekonomiku	
	Bāzes vērtība: 0 (2022)	Mērķa vērtība: 1 (2024)
Saistītās stratēģijas, politikas, programmas	<ul style="list-style-type: none"> • atvijas Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam • Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) • Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam • Rīgas attīstības programma 2021–2027 	
Galvenās ieinteresētās personas	RD ĪK, RD PAK, RD MVK RD ĪD, RD PAD, RD MVK	
Budžets	<u>Pieejamie līdzekļi</u> : 0	<u>Trūkstošie līdzekļi</u> : 46 000
Statuss	Ieviešana	
Laika grafiks	2022–2027	
Īpašnieks	REA, starptautisko projektu vadītāja koordinatore Ieva Kalniņa	

Aktivitāte	Rezultāts	Nepieciešamie līdzekļi	Citi nepieciešamie resursi	Atbildīgais	Iesaistītās puses	Laika grafiks	Riski
AE kompetences centra darbības plāna un budžeta sagatavošana	Sagatavots plāns un budžets	Esošā budžeta ietvaros	-	REA	RD komitejas	2022	Kapacitātes trūkums
Finansējuma piesaiste	Apstiprināts projekta pieteikums	Esošā budžeta ietvaros	-	REA	Potenciālie starptautiskie partneri	2022–2024	Nespēja piesaistīt finansējumu
AE kompetences centra darbības nodrošināšana	<p>Indikatīvi AE kompetences centrs nodrošinās vismaz šādas aktivitātes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zināšanu stiprināšanas aktivitātes pašvaldības struktūrvienību darbiniekiem; 2. sadarbība ar visu līmeņu izglītības iestādēm; 3. pieredzes apmaiņa ar citām pašvaldībām; 4. labās prakses izplatīšana un praktisku piemēru skaidrošana iedzīvotājiem, nozares pārstāvjiem, pašvaldības un valsts iestādēm; 5. atbalsts industriālo simbiožu veidošanai Rīgā; 6. aprites ekonomikas sadarbības tīkla izveide vietējā un nacionālajā līmenī; 7. diskusijas ar valsts iestādēm par nepieciešamajām izmaiņām valsts normatīvajā regulējumā; 8. finansējuma piesaiste AE aktivitātēm Rīgas valstspilsētas pašvaldībā; 9. AE aktivitāšu koordinēšana Rīgas valstspilsētas pašvaldībā; 10. AE uzraudzības sistēmas izveide un uzturēšana pašvaldībā. 	46 000 EUR		REA	RD deputāti, departamenti un kapitālsabiedrības Ministrijas Izglītības iestādes Uzņēmumi NVO Apkaimju biedrības Iedzīvotāji Starptautiskie partneri	2022–2027	Nespēja piesaistīt finansējumu Kapacitātes trūkums

6. Rīcību īstenošanas stratēģija

6.1. Finanšu plāns

#	Rīcība	Trūkstošie resursi	Līdzekļu piesaistes plāns
1	Aprites ekonomikas ievadkursa iekļaušana augstākās izglītības programmās	Nav nepieciešams papildu finansējums	Īstenots esošā budžeta ietvaros
2	Mūžizglītības programmas būvniecības jomas speciālistiem	Nav nepieciešams papildu finansējums	Īstenots esošā budžeta ietvaros
3	Vadlīniju izstrāde septiņām ar būvniecību saistītām mērķauditorijām	Nav nepieciešams papildu finansējums	Īstenots esošā URGE projekta budžeta ietvaros
4	Būvmateriālu maiņas punkta koncepcijas izstrāde	Nav nepieciešams papildu finansējums	Īstenots esošā URGE projekta budžeta ietvaros
5	Aprites ekonomikas principos balstīta būvniecības jomas zaļā iepirkuma dokumentācijas parauga izstrāde	1000 EUR	Finansējums tiks rasts caur REA Aprites ekonomikas kompetences centra projektiem
6	Jaunas ēkas būvniecība saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	Atbilstoši izvēlētajam projektam*	Atbilstoši izvēlētajam projektam, ES struktūrfondi, pašvaldības līdzfinansējums
7	Ēkas atjaunošana saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	8 000 000 EUR**	ES struktūrfondi, pašvaldības līdzfinansējums, bankas aizdevums
8	Ēkas demontāža saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	Atbilstoši izvēlētajam projektam*	Atbilstoši izvēlētajam projektam, ES struktūrfondi, pašvaldības līdzfinansējums
9	Vienošanās par nepieciešamajiem uzlabojumiem normatīvajos aktos un tirgus stimuliem vietējā līmenī	1000 EUR	Finansējums tiks rasts caur REA Aprites ekonomikas kompetences centra projektiem
10	AE projektos gūto mācību iestrāde politikas ieteikumos	Nav nepieciešams papildu finansējums	Īstenots esošā budžeta ietvaros
11	REA Aprites ekonomikas kompetences centra izveide (un darbības nodrošināšana)	46 000 EUR	Ārējo finanšu līdzekļu piesaiste: The European Climate Initiative (EUKI); Horizon Europe; Interreg programmas; URBACT IV.

* Finansējuma apjoms un avots atkarībā no izvēlēta projekta. Izmēģinājuma projekta izvēle notiks, analizējot Rīgas valstspilsētas pašvaldības plānotos būvniecības projektus. Attiecīgi tiks izmantots finansējums, kas ir paredzēts konkrētajam projektam.

** Līdz ar šī IRP izstrādi notiek ēkas atjaunošanas izmēģinājuma projekta priekšizpēte, kas ļaus identificēt aptuvenās projekta izmaksas, un atbilstoši tam tiks piesaistīts finansējums.

6.2. Laika plāns

No.	Actions	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1.	Aprites ekonomikas ievadkursa iekļaušana augstākās izglītības programmās							
2.	Mūžizglītības programmas būvniecības jomas speciālistiem							
3.	Vadlīniju izstrāde septiņām ar būvniecību saistītām mērķauditorijām							
4.	Būvmateriālu maiņas punkta koncepcijas izstrāde							
5.	Aprites ekonomikas principos balstīta būvniecības jomas zaļā iepirkuma dokumentācijas parauga izstrāde							
6.	Jaunas ēkas būvniecība saskaņā ar aprites ekonomikas principiem							
7.	Ēkas atjaunošana saskaņā ar aprites ekonomikas principiem							
8.	Ēkas demontāža saskaņā ar aprites ekonomikas principiem							
9.	Vienošanās par nepieciešamajiem uzlabojumiem normatīvajos aktos un tirgus stimuliem vietējā līmenī							
10.	AE projektos gūto mācību iestrāde politikas ieteikumos							
11.	REA Aprites ekonomikas kompetences centra izveide							

6.3. Risku mazināšanas plāns

Risks	Varbūtība	Ietekme	Mazināšanas plāns
Nespēja piesaistīt finansējumu	Vidēja	Augsta	Laikus sekot līdzi finansējuma iespējām Aptaujāt sadarbības partnerus Latvijā un starptautiski par kopīgu startu projektu konkursos Apmeklēt informatīvos pasākumus par projekta pieteikumu sagatavošanu un finansētāja prasībām Mācīties no citiem ES projektiem, kā finansēt AE projektus ar ilgāku atmaksāšanās laiku, lielākiem ieguldījumiem, lielāku nedrošību utt.
Apritīgu projektu sadārdzinājums salīdzinājumā ar lineāru projektu	Vidēja	Augsta	Rūpīgi izsvērt, kurus aprites ekonomikas principus ieviest (samērīguma princips) Veikt pilna dzīves cikla izmaksu aprēķina salīdzinājumu Paredzēt budžeta fleksibilitāti
Politisko prioritāšu maiņa	Zema	Augsta	Nepārtraukti stāstīt par aprites ekonomikas nozīmi klimatneitralitātes sasniegšanā, sociālo un ekonomisko jautājumu risināšanā Būvmateriālu un atkritumu poligonu cenu kāpums vēl vairāk stimulē izmantot otrreizējos materiālus un citus AE principus
Trūkst kapacitātes rīcību īstenošanai	Vidēja	Augsta	Iekļaut struktūrvienības atbildībā esošo IRP rīcību rezultātos rādītājus struktūrvienības gada plānā un tā mērķos Noteikt konkrētu atbildīgo personu un iekļaut rīcību īstenošanu ikdienas uzdevumos un gada mērķos
Trūkst zināšanu rīcību īstenošanai	Augsta	Augsta	Rīkot katras iesaistītās struktūrvienības darbinieku mācības par aprites ekonomikas principu ieviešanu Nodrošināt konsultatīvu atbalstu rīcību īstenošanas laikā
Rīcība nav neviena pašvaldības departamenta vai struktūrvienības tiešā interese	Zema	Zema	Iekļaut struktūrvienības atbildībā esošo IRP rīcību rezultātos rādītājus struktūrvienības gada plānā un tā mērķos Noteikt konkrētu atbildīgo personu
Nepieejami dati uzraudzības veikšanai	Zema	Zema	Izvēlēties indikatorus, kam ir pieejami uzticami dati Izstrādāt efektīvu uzraudzības sistēmu
Uzticamu datu trūkums rīcību īstenošanai	Vidēja	Augsta	Atvēlēt pietiekamu laiku un resursus priekšizpētes un sagatavošanās posmam Piesaistīt vai konsultēties ar pieredzējušiem ekspertiem
Neefektīva publiskā saziņa	Vidēja	Vidēja	Iesaistīt RD Komunikācijas pārvaldi
Darbinieku mainība	Augsta	Augsta	Regulāras un efektīvas darbinieku mācības Labi dokumentētas darbības Mērķu un uzdevumu iekļaušana personīgajos plānos

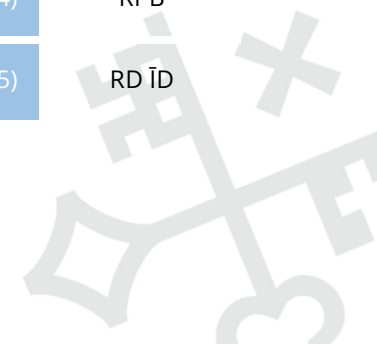
6.1. Uzraudzības sistēma

Atbildīgais par mērķu un rīcību indikatoru uzraudzību: REA Aprites ekonomikas kompetences centrs

Nr.	Mērķis	Nr.	Rezultātu indikators	Aprēķina formula	Bāzes vērtība (gads)	Mērķa vērtība (gads)	Avots
1.	Kopš 2021. gada Rīgas valstspilsētas pašvaldība aktīvi piedalās iedzīvotāju un būvniecības nozares profesionāļu izpratnes un zināšanu par aprites ekonomiku veicināšanā	1.1.	Sasniegtā auditorija (iedzīvotāji, skolēni, studenti, profesionāļi, pašvaldības darbinieki) (pers.)	Informatīvo materiālu sasniegtā auditorija un mācīto personu skaits	2830 (2020)	50 000 (2027)	Saziņas platformu statistikas dati Informatīvo pasākumu dati Izglītības iestāžu dati
2.	Rīgas valstspilsētas pašvaldībā līdz 2025. gadam ir atvērti vismaz desmit jauni materiālu resursu centri	2.1.	Materiālu maiņas punktu/resursu centru skaits Rīgā	Materiālu maiņas punktu/resursu centru skaits Rīgā	0 (2021)	10 (2025)	RD MVD, atkritumu apsaimniekotāji
3.	No 2022. gada Rīgas pašvaldības būvniecības projektos ir iekļauti aprites ekonomikas principi	3.1.	Aprītīgu būvniecības iepirkumu skaits no visiem pašvaldības būvniecības projektiem (%)	$\frac{\text{Aprītīgu būvniecības projektu skaits}}{\text{visi pašvaldības būvniecības projekti}} * 100$	0% (2021)	80% (2027)	RD ĪK, "Rīgas nami", RD PĪK
4.	Līdz 2027. gadam ir ieviesti uzlabojumi normatīvajā regulējumā, kas atbalsta aprites ekonomiku, stimulē tirgus dalībniekus būt aprītīgi, kā arī ļauj veikt būvniecības aprītīguma uzraudzību	4.1.	Regulējumā ir ieviesti grozījumi	N/A	N/A	N/A	
		4.2.	Izveidota aprites ekonomikas uzraudzības sistēma	Ir ieviesta/nav ieviesta	0 (2021)	1 (2027)	

Nr.	Rīcība	Nr.	Rīcības rezultāta indikators	Aprēķina formula	Bāzes vērtība (gads)	Mērķa vērtība (gads)	Avots
1.	Aprite ekonomikas ievadkursa iekļaušana augstākās izglītības programmās	1.1.	Studiju programmu skaits, kurās ir iekļauts ievadkurss par aprites ekonomiku	Studiju programmu skaits, kurās ir iekļauts ievadkurss par aprites ekonomiku	0 (2019)	3 (2021)	LU
2.	Mūžizglītības programmas būvniecības jomas speciālistiem	2.1.	Izstrādāto mācību kursu par aprites ekonomiku skaits	Mācību kursu, kas iekļauj AE, skaits būvniecības jomas profesionāļiem	0 (2019)	3 (2023)	Būvniecības nozares asociācijas un apvienības, mūžizglītības centri
3.	Vadlīniju izstrāde septiņām ar būvniecību saistītām mērķauditorijām	3.1.	Izstrādāto dokumentu skaits	Dokumentu skaits	0 (2021)	1 (2022)	REA
4.	Būvmateriālu maiņas punkta koncepcijas izstrāde	4.1.	Izstrādāta materiālu maiņas punkta koncepcija/vadlīnijas	Dokumentu skaits	0 (2020)	1 (2021)	REA
5.	Aprite ekonomikas principos balstīta būvniecības jomas zaļā iepirkuma dokumentācijas parauga izstrāde	5.1.	Būvniecības iepirkumu (jaunu ēku būvniecība, atjaunošana un demontāža), kuros ir iekļauti aprites ekonomikas principi, skaits	Būvniecības iepirkumu (jaunu ēku būvniecība, atjaunošana un demontāža), kuros ir iekļauti aprites ekonomikas principi, skaits	0 (2019)	3 (2024)	RD PĪK, RD ĪD, "Rīgas nami"
6.	Jaunas ēkas būvniecība saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	6.1.	Aprite uzbūvētu ēku skaits	Aprite uzbūvētu ēku skaits	0 (2019)	1 (2025)	RD PĪK, RD ĪD, "Rīgas nami"
7.	Ēkas atjaunošana saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	7.1.	Aprite atjaunotu ēku skaits	Aprite atjaunotu ēku skaits	0 (2019)	1 (2024)	RPB
8.	Ēkas demontāža saskaņā ar aprites ekonomikas principiem	8.1.	Aprite demontētu ēku skaits	Aprite demontētu ēku skaits	0 (2019)	1 (2025)	RD ĪD

Nr.	Rīcība	Nr.	Rīcības rezultāta indikators	Aprēķina formula	Bāzes vērtība (gads)	Mērķa vērtība (gads)	Avots
9.	Vienošanās par nepieciešamajiem uzlabojumiem normatīvajos aktos un tirgus stimuliem vietējā līmenī	9.1.	Būvēt, apsaimniekot, atjaunot un nojaukt ēkas saskaņā ar aprites ekonomikas principiem ir kļuvis ērtāk	Salīdzinājums ar iepriekšējo periodu			Nozares dalībnieku aptauja
		9.2.	Aprītīgai būvniecībai ir izveidota uzraudzības sistēma	Ir/nav	Nav (2021)	Ir (2027)	REA
		9.3.	Tirgus dalībnieki ir motivēti būvniecībā lietot aprites ekonomikas kritērijus	Salīdzinājums ar iepriekšējo periodu			Nozares dalībnieku aptauja
10.	AE projektos gūto mācību iestrāde politikas ieteikumos	10.1.	15 punktu augsta līmeņa strukturēts ieteikumu apkopojums	Dokumentu skaits	0 (2020)	1 (2022)	REA
11.	REA Aprites ekonomikas kompetences centra izveide	11.1.	Īstenoto aprites ekonomikas projektu skaits (skaits)	Projektu skaits	1 (2020)	10 (2027)	REA AE kompetences centrs
		11.2.	Aprites ekonomikas iniciatīvu īstenošanai piesaistītais finansējums (EUR)	REA piesaistītais finansējums AE iniciatīvām	50 000 (2020)	1 500 000 (2027)	
		11.3.	Sasniegtā auditorija (iedzīvotāji, skolēni, studenti, profesionāļi, pašvaldības darbinieki) (pers.)	Informatīvo materiālu sasniegtā auditorija un mācīto personu skaits	2830 (2020)	50 000 (2027)	
		11.4.	Sadarbības partneru skaits	Projektu partneri, sadarbības partneri un AE vēstnešu tīkla dalībnieki	20 (2020)	150 (2027)	
		11.5.	Aprītīgu būvniecības projektu skaits no visiem pašvaldības būvniecības projektiem (%)	$\frac{\text{Aprītīgu būvniecības projektu skaits}}{\text{visi pašvaldības projekti}} * 100$	0% (2021)	80% (2027)	

Rīcības plāna kopsavilkums

Skatīt pielikumu Nr. 5

		RĪCĪBAS PLĀNS pāreja uz aprites ekonomiku pilsētībūvniecībā Rīgas valstspilsētas pašvaldībā									
Latvijas Rīcības plāna daļa "Aprites ekonomika 2021.-2027. gadiem (riču virzieni)	1. Pāreja no atkritumu apsaimniekošanas uz resursu apsaimniekošanu	2. Resursu produktivitātes uzlabošana visās tautsaimniecības nozarēs, veicinot pētniecības un inovācijas attīstību	3. Priekšnoteikumu veidošana preču otrreizējai izmantošanai un labošanai	4. Pāreja no preču pirkšanas uz pakalpojumiem veicināšana	5. Materiālu plūsmu un procesu pārvaldības uzlabošana prioritārajās nozarēs	6. Pašvaldību lomas stiprināšana aprites ekonomikas principu ieviešanā	7. Sabiedrības iesaiste, informēšana un izglītošana aprites jautājumos				
PASRĪZĒJĀ SITUĀCIJA un virzību mērķu ziņojumi	92 % iedzīvotāju dzīvo daudzdzīvokļu namos	~ 6000 daudzdzīvokļu namu nepieciešama redzamā atjaunošana	~ 1000 neapdzīvotas ēkas, lielākā daļa ar vēsturisko vērtību	Būvniecība - 6. lielākā nozare Rīgā	Pašvaldībai ir ierobežota līdzšinējā pieredze aprites ekonomikas īstenošanā	98 % no būvniecības un nojaukšanas atkritumiem tiek recikliēti	Izglītības iespēju trūkums par aprites ekonomiku būvniecībā	1/3 no Latvijas iedzīvotājiem dzīvo Rīgā			
VAJADZĪBAS											
VĪZIJA	Rīgas valstspilsētas pašvaldība ir paraugs iedzīvotājiem, no 2025. gada piemērojot ekonomiski pamatotus, aprītīgus risinājumus būvniecībā, namu apsaimniekošanā un atjaunošanā un sniedzot sabiedrībai un nozarei atbalstu informācijas pieejamībā, atbalstoša normatīvā regulējuma un infrastruktūras attīstībā, stiprinot plaša mēroga pāreju uz aprites ekonomiku būvniecībā.										
INTERVENĀS LĪNIJAS	Cilvēkresursi un zināšanas (informācija, zināšanas, iesaiste)		Metodes un infrastruktūra		Materiāli un dabas resursi		Pārvaldība				
SPECIFISĀS MĒRĶU rezultātu indikatori	1 Sākot ar 2021. gada Rīgas valstspilsētas pašvaldība aktīvi pieņemas iniciatīvas un īsteno pasākumus, lai nodrošinātu profesionāļu izpratni un atbalstu par aprites ekonomiku veicināšanu.		2 Rīgas valstspilsētas pašvaldība līdz 2025. gadam ir atvērti vismaz 10 jauni materiālu resursu centri.		3 Sākot ar 2022. gada Rīgas pašvaldības būvniecības projektos ir ieviesti aprites ekonomikas principi.		4 Līdz 2027. gadam ir ieviesti izstrādājumi inovatīvajai regulējumam, kas atbalsta aprites ekonomiku, izstrādājot ilgtspējīgus dalībniekus izveidoties. Izvērtējot, kā un kādā veidā būvniecības atbilstoši monitoringam.				
RĪCĪBAS, to rezultātu indikatori	1 Aprites ekonomikas ieviešana sekmējoties atbilstošās programmas	2 Mūžizglītības programmas būvniecības jomas speciālistiem	3 Iedzīvotāju izstrāde 7 ar būvniecību saistītām mērķgrupām	4 Būvniecības jomas punktu konceptuālais izstrāde	5 Aprites ekonomikas principu ieviešana būvniecības jomas jautājumos dokumentācijā	6 Jaunu, tīru, izstrādājumu, atbilstošas aprites ekonomikas principu	7 Tīras aprites ekonomikas	8 Tīras aprites ekonomikas	9 Tīras aprites ekonomikas	10 Veidoti risinājumi par materiālu plūsmu un atkritumu norīkošanu, atbilstoši aprites ekonomikas principiem	11 REA aprites ekonomikas kompetenču centra izveide
BUDŽETS UN TA AVOTI	-	-	3200	7847	-	-	-	-	-	-	46000
LAIKA PLĀNS	2021	2022	2022-2027	2021	2024	2025	2024	2025	2025-2027	2022	2022/2027
RĪCĪBAS ĪPAŠNIEKS	REA	REA	REA	REA	REA	REA	REA	REA	REA	REA	REA
PARTNERI	LU RTU Latvijas Izturīgās izstrādes padome Latvijas Izstrādes iestāde Latvijas Arhitektu savienība Būvniecības resursu centrs URS dalībnieki 7 mērķu grupu pārstāvji			Izstrādātāji Arhitekti un inženieri Būvnieki Būvniecības resursu centrs Nodaļas un iestādes grupas	SIA Riga REA Rīgas pašvaldības departaments Universitāte Ministrija	REA Rīgas pašvaldības departaments Universitāte Ministrija	REA Rīgas pašvaldības departaments Universitāte Ministrija	Rīgas pašvaldības departaments Rīgas pašvaldības departaments Rīgas pašvaldības departaments Ministrija Citas partnerības	Depuāti Rīgas pašvaldības departaments Ministrija Citas partnerības Ministrija Citas partnerības	Depuāti Rīgas pašvaldības departaments Ministrija Citas partnerības Ministrija Citas partnerības	Rīgas pašvaldības departaments Rīgas pašvaldības departaments Rīgas pašvaldības departaments Ministrija Citas partnerības Ministrija Citas partnerības
ATSKAITES PUNKTI rīcību ieviešanas uzraudzībai	Apraides ik gadu		Vadītāju pārskatīšana, apkopāšana ik gadu			Novērtēt un novērtēt iespējas ik 6 mēnešus		Novērtēt un novērtēt iespējas ik 6 mēnešus	Fiksēt secinājumus un galīgus ieteikumus ik 6 mēnešus un ik 3 mēnešus, pēc tam ik 6 mēnešus, ja nepieciešams, ja nepieciešams		Administratīvās darbības - rīcību pārskatīšanu uzraudzībai

PIELIKUMI

Pielikums Nr. 1. Vietējās darba grupas dalībnieki

Pielikums Nr. 2. Remontlietu un būvmateriālu maiņas punkta koncepcija

Pielikums Nr. 3. Augsta līmeņa strukturētu politikas ieteikumu kopums

Pielikums Nr. 4. Apretīgas būvniecības vadlīnijas

Pielikums Nr. 5. Rīcības plāna kopsavilkums

Pielikums Nr. 1

Vietējās darba grupas dalībnieki

- VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde vides aizsardzības, reģionālās attīstības plānošanas un koordinācijas, pašvaldību attīstības un pārraudzības, kā arī digitālās transformācijas jautājumos. Viena no VARAM darbības jomām ir zaļais publiskais iepirkums, tostarp arī būvniecības jomā.
- Ekonomikas ministrija – vadošā valsts pārvaldes iestāde industrijas un pakalpojumu, uzņēmējdarbības un tūrisma politikas jomā. Ekonomikas ministrija izstrādā, organizē un koordinē būvniecības politiku.
- RD PAK – Rīgas domes pastāvīgā komiteja, kuras kompetencē ir pilsētas attīstība, Rīgas attīstības plāns un Rīgas plānojums u. c.
- RD MVK – Rīgas domes pastāvīgā komiteja, kuras kompetencē ir vides aizsardzība, pilsētas atkritumu saimniecība, pilsētas apstādījumu, dārzu, parku, mežu, kā arī aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošana, pilsētas energoapgādes, ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu attīstība, energoefektivitāte, dzīvojamo telpu īres un komunālo maksājumu jautājumi, palīdzība dzīvokļa jautājumu risināšanā, gaisa un ūdens piesārņojuma novēršanas koordinēšana Rīgas valstspilsētā, pašvaldības deleģēto uzdevumu izpildes izvērtēšana pašvaldības namīpašumu apsaimniekošanas kapitālsabiedrībās u. c.
- RD PĪK – Rīgas domes pastāvīgā komiteja, kuras kompetencē ir pašvaldības nekustamā īpašuma atsavināšana, iznomāšana, privatizēšana, ieķīlāšana, nekustamās mantas iegūšana īpašumā, pašvaldības īpašuma izmantošanas izvērtēšana u. c.
- RD PAD – vadošā Rīgas pašvaldības iestāde Rīgas valstspilsētas stratēģiskās attīstības jomā, galvaspilsētas sabalansētas attīstības plānošanas nodrošināšanā un pilsētas ekonomikas konkurētspējas veicināšanā.
- RD MVD – Rīgas pašvaldības iestāde, kas īsteno vienotu Rīgas valstspilsētas pašvaldības politiku mājokļu un vides jomā. RD MVD ir Rīgas valstspilsētas pašvaldības vadošā iestāde energoapgādes, ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu, meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas jomā. Savas kompetences ietvaros īsteno vides aizsardzību un pārvaldību, nodrošina palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā, īsteno pašvaldības pārvaldīšanā esošo dzīvojamo māju pārvaldības uzraudzību, īsteno pašvaldības neprivatizēto dzīvojamo telpu valdījumu u. c.
- RD ĪD – Rīgas valstspilsētas pašvaldības vadošā iestāde, kas administrē un nodrošina pašvaldībai piederošā un piekritīgā nekustamā īpašuma un tās rīcībā esošo zemesgabalu racionālu un lietderīgu izmantošanu. RD ĪD veic īpašuma objektu, zemesgabalu privatizācijas procesa, pašvaldības nekustamās mantas un pašvaldībai piederošo kapitāldaļu atsavināšanas procesa nodrošināšanu, kā arī nodarbojas ar nekustamo īpašumu iegūšanu pašvaldības īpašumā tās autonomo funkciju izpildes nodrošināšanai. Atbilstoši kompetencei nodarbojas arī ar zemesgabalu apmaiņas fonda un līdzvērtīgas zemes kompensācijas fonda veidošanu.
- Rīgas pilsētas būvvalde (kopš 09.2021. iekļauta RD PAD sastāvā)

- Rīgas pilsētas arhitekta birojs (kopš 09.2021. iekļauts RD PAD sastāvā)
- RNP – daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanas uzņēmums, kura kapitāldaļu turētājs ir Rīgas pašvaldība. Uzņēmums apkalpo ap 167 000 klientu, un tā pārvaldīšanā ir gandrīz 4200 dzīvojamo māju ar kopējo apsaimniekojamo platību gandrīz 8 milj. kvadrātmetru.
- RPB – pašvaldības uzņēmums, kas nodrošina Rīgas valstspilsētas pašvaldības dzīvojamā fonda attīstību un atjaunošanu, sabiedrisko objektu projektēšanu, rekonstrukciju un būvniecību, racionālu un lietderīgu Rīgas valstspilsētas pašvaldības dzīvojamo māju pārvaldīšanu un apsaimniekošanu. RPB pārvaldīšanā un apsaimniekošanā ir 5955 dzīvokļi, 65 dzīvojamās mājas, tostarp 17 sociālās dzīvojamās mājas.
- RTU Arhitektūras fakultāte – vienīgā augstākās izglītības iestāde Latvijā, kur visos augstākās izglītības līmeņos sagatavo speciālistus arhitektūrā.
- RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultāte – sagatavo speciālistus būvniecībā, ģeodēzijā un kartogrāfijā, transportbūvju nozarē, siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijā.
- Ilgtspējīgas būvniecības padome – apvieno būvniecības nozares profesionāļus un līderus – būvniecības uzņēmumus, materiālu ražotājus, nevalstiskās organizācijas un mācībspēkus.
- Būvmateriālu ražotāju asociācija – apvieno Latvijas lielākos būvmateriālu ražotājus ar nolūku veicināt valsts atbalstu nozarei gan iekšējā, gan eksporta tirgos, rosināt vietējo materiālu izmantošanu būvniecībā un ieviest vienotus būvmateriālu kvalitātes standartus, stiprinot Latvijā ražotu būvmateriālu reputāciju.
- Biedrība “FREE RIGA” – sabiedriskā labuma organizācija, kas rīko aktivitātes, lai atvērtu rīdziniekiem ēkas, kas netiek izmantotas, un nodrošinātu telpas tiem, kuri īsteno sabiedrisku darbību, – strādā kultūras jomā, palīdz sociāli mazāk aizsargātām sabiedrības grupām un maznodrošinātajiem, meklē jaunus risinājumus un uzsāk novatoriskus projektus. Darbojoties ar telpu pagaidu lietošanas modeli, “FREE RIGA” ir aktivizējusi jau vairāk nekā 40 000 kvadrātmetrus tukšu telpu, iesaistot šo telpu lietotājus (rezidentus) ēku projektu un radošo kvartālu līdzattīstībā.
- Arhitektu birojs “NOMAD architects” – arhitektu birojs, kas savos projektos mērķtiecīgi īsteno aprites ekonomikas principus un kura galvenais vadmotīvs ir apvienot dizainu ar ilgtspējību un pieejamību. Aktīvs dalībnieks dažādu ar ilgtspējīgu būvniecību saistītu politiku izstrādē.
- Āgenskalna apkaimes biedrība – biedrība, kuras mērķis ir veicināt Āgenskalna apkaimes attīstību, vides un infrastruktūras pilnveidošanu, kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu, dzīves kvalitātes paaugstināšanu.
- Rīgas plānošanas reģions – atvasināta publiskā persona, kas savas kompetences ietvaros nodrošina Rīgas reģiona attīstības plānošanu, koordināciju, pašvaldību un citu valsts pārvaldes iestāžu sadarbību.
- SIA “Eco Baltia vide” – uzņēmums, kas nodrošina plašu vides apsaimniekošanas pakalpojumu klāstu: sadzīves un šķirotu atkritumu izvešanu, izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu, būvgružu un lielizmēra atkritumu apsaimniekošanu, telpu un teritoriju uzkopšanu, kā arī dažādus sezonālos pakalpojumus.
- REA – pašvaldības iestāde, kas nodrošina energoapgādes un energoefektivitātes

vadību un koordināciju Rīgas pašvaldībā, kā arī sabiedrības informēšanu un konsultēšanu par tās atbildībā esošajiem jautājumiem.

Atsevišķu jautājumu risināšanā savu padomu neliedza un aktīvi atbalstīja arī citi nozares pārstāvji.

- Banku augstskola – augstākās izglītības iestāde, kas nodrošina studiju programmas biznesa vadības un finanšu izglītības virzienos visos studiju līmeņos.
- Būvniecības valsts kontroles birojs – valsts pārvaldes iestāde, kas nodrošina kvalitāti un drošību būvniecības jomā, kā arī veic enerģētikas politikas administrēšanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei.
- Latvijas Būvinženieru savienība – biedrība, kurā ir apvienojušies diplomēti būvinženieri un arhitekti. Pašlaik LBS ir vairāk nekā 400 biedri, būvinženieri un vairāk nekā 50 asociētie biedri, būvtehniķi no visiem Latvijas reģioniem, kā arī vairāki asociētie biedri – juridiskās personas.
- Latvijas valsts standarts – Latvijas Nacionālā standartizācijas institūcija, kuras viena no galvenajām funkcijām ir organizēt Latvijas nacionālo standartu izstrādāšanu, pārskatīšanu un atcelšanu standartizācijas tehniskajās komitejās vai darba grupās.
- “MADE arhitekti” – arhitektu birojs, kas rada videi draudzīgus būvprojektus un aktīvi iesaistās būvniecības politiku attīstībā, veicinot ilgtspējīgu būvniecību.
- RTU Materiālu un konstrukciju institūts – RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultātes institūts, ko veido divas struktūrvienības: Kompozītmateriālu un konstrukciju katedra un Būvmateriālu un būvizstrādājumu katedra.
- SIA “Clean R” – uzņēmums, kas nodrošina pakalpojumus šādās jomās:

atkritumu apsaimniekošana, privāto un publisko telpu uzturēšana, tostarp telpu un ēkām piegulošo teritoriju uzkopšana, labiekārtošana, kā arī ceļu un koplietošanas teritoriju tīrīšana. “Clean R” veic objektu demontāžu, lielizmēra konteineru uzstādīšanu un izvešanu, būvniecības atkritumu pārstrādi atkārtoti izmantojamajos materiālos.

- Valsts vides dienests – VARAM ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas uzrauga normatīvo aktu ievērošanu vides aizsardzības, radiācijas drošības un kodoldrošības, kā arī dabas resursu izmantošanas jomā, kā arī veicina dabas resursu un enerģijas ilgtspējīgu izmantošanu

AUGSTA LĪMEŅA POLITISKIE IETEIKUMI PĀREJAI UZ APRITES EKONOMIKU

Projekta "Pāreja uz aprites ekonomiku pilsētībūvniecībā (URGE)" ieviešanas laikā apkopotās idejas un citu pilsētu piemēri aprites ekonomikas ieviešanai

"Ilgtspējība (aprites ekonomika) nav saistīta ar sertifikāciju, produktiem vai risinājumiem; tā ir attieksme pret visu, kas padara iespējamu mūsu dzīvi uz planētas. Tas ir ļoti vienkārši."

Arhitekts Tomass Rau

Aprites ekonomika pēc būtības ir reģeneratīva resursu pārvaldība. Tās mērķis ir izmantot un saglabāt ekonomikā visus līdz šim iegūtos resursus, saražotos materiālus un produktus, pēc iespējas mazinot radīto atkritumu apjomu un vides piesārņojumu. Šāda pieeja liek ne tikai pārskatīt, kādus resursu izmantojam, bet arī veidu, kā tos liekam lietā. Tas nosaka citādu pieeju, jaunus sadarbības modeļus un pielāgotu infrastruktūru. Aprites ekonomika radīs pārmaiņas ražotāju un pakalpojumu sniedzēju biznesa modeļos, tā liks ieviest jaunu infrastruktūru un līdz ar to arī jaunu pārvaldības modeli un piemērotu normatīvo regulējumu.

Uzsākot pāreju uz aprites ekonomiku, procesos piedalās aizvien vairāk iesaistīto pušu, jo tā nav iespējama ierobežotā jomā vai šaurās rīcībās. Dalībnieku sadarbība pamatojas uz kopēju sapratni un vienotiem mērķiem. Ikviena sistēmas dalībnieka rīcība var būtiski ietekmēt pārējos. Tā ir svarīga atšķirība starp partnerību lineārajā un aprites ekonomikā. Tāpēc sevišķi ir nepieciešama izpratnes palielināšana, paradumu maiņas veicināšana, kā arī pašvaldības darbinieku un sabiedrības iesaiste norisēs.

Šajā dokumentā ir apkopotas citu Eiropas Savienības pilsētu prakses, kas veicina ilgtspējīgu pieeju un pāreju uz aprites ekonomiku. Tie ir kā ierosinājumi Rīgas domei turpmākai diskusijai

pozitīvu pārmaiņu ieviešanai un ilgtspējības veicināšanai Rīgas valstspilsētas pašvaldībā.

Visi ierosinājumi ir sagrupēti četrās kategorijās.

- [Pašvaldība kā aprites ekonomikas īstenotāja](#)
- [Normatīvais regulējums un tirgus stimuli](#)
- [Infrastruktūra](#)
- [Vispārīgi principi](#)

Pašvaldība kā aprites ekonomikas īstenotāja

1. Vides pārvaldības sistēmas sertifikāta [ISO 14001](#) ieviešana.

Visiem Kopenhāģenas pašvaldības departamentiem ir piešķirts ISO 14001 sertifikāts, līdz ar to ikviens pašvaldības darbinieks ikdienā nepārtraukti piedalās vides jautājumu risināšanā saistībā ar atkritumu šķirošanu, enerģijas taupīšanu u. tml.

2. Mācības visiem pašvaldības darbiniekiem par vides un aprites ekonomikas jautājumiem.

Apzināšanās, izpratnes un zināšanu paplašināšana ir svarīgs aspekts, lai iniciatīvas tiktu īstenotas pēc būtības. Šādu pieeju izskata arī Minhenes pašvaldība.

3. Pašvaldības departamentu kopīga vienošanās par ieguldījumu aprites ekonomikas principu īstenošanā. Tas ir dokuments, kurā ir apkopotas katra departamenta apņemšanās, rīcības un sasniedzamie rādītāji. Minhenes pašvaldības pieredze.

4. Līderība, virsvadība aprites ekonomikas jautājumos, sadarbības tīkla veidošana un uzturēšana. Atkarībā no pašvaldības brieduma pakāpes ilgtspējas jautājumos dažādas pilsētas izvēlas atšķirīgas pieejas.

- a) Itālijā Prato pašvaldībā ir vicemērs aprites ekonomikas

jautājumos, kā arī aprites ekonomikas departaments. Pilsēta ir bagāta ar novatoriskiem projektiem degradēto teritoriju sakārtošanai, pilsētas zaļināšanai, ekonomikas attīstībai un dzīves vides komforta uzlabošanai.

b) Nīderlandes pilsētā Utrehtā ir aprites ekonomikas koordinators, kurš koordinē aprites ekonomikas mērķu īstenošanu pašvaldībā visās jomās un strādā ar aprites ekonomikas vēstnešu tīklu. Utrehtas pašvaldība ir ieguldījusi daudz darba plānošanā, un šobrīd lielākā uzmanība ir pievērsta aprites ekonomikas īstenošanai praksē.

c) Dānijas galvaspilsētā Kopenhāgenā nav viena līdera tieši aprites ekonomikas jautājumos¹⁴, taču pašvaldība ir sasniegusi tādu apzināšanās briedumu, ka pilsētā notiek pašvadīta attīstība. Uzmanība ir pievērsta ilgtspējīgai ekosistēmas attīstībai, un katrs iesaistītais uzdod jautājumu: "Kā varu palīdzēt sasniegt ilgtspējas mērķus?"

5. Pašvaldības darbinieku un sabiedrības iesaistes pasākumi dažādos formātos un mērogos

a) Kādā Japānas pilsētā katram darbiniekam ir pienākums iesniegt vismaz vienu ierosinājumu gadā pašvaldības ilgtspējas uzlabošanai. Tādējādi ikviens pašvaldības darbinieks pievērš uzmanību ikdienas norisēm un to ietekmei uz vidi.¹⁵

b) Somijā Turku pašvaldībā vērtē, kā katra pašvaldības darbinieka rīcība saistās ar ietekmi uz vidi. Analīze tiek veikta, izmantojot šādus kritērijus.

- i. Rīcības un to ietekme
- ii. Godīga un iekļaujoša pāreja
- iii. Bioloģiskā daudzveidība
- iv. Starptautiskās un vietēja mēroga partnerības

Attēla: Turku pašvaldības pārstāves Ninjas Rūskas (Niina Ruuska) prezentācijas slaidis, stāstot par aprites ekonomikas ieviešanu Turku pašvaldībā, UBC Talks, 28.09.2021.

c) Aktīva iedzīvotāju iesaiste pašvaldības projektos.

Piešķirot samērā lielas tiesības pieņemt lēmumus, ir iespējams veiksmīgi ieviest novatoriskus projektus klimata jomā. Kopenhāgenā ir īstenots projekts saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām – daudzdzīvokļu namu iekšpagalma pārbūve "Nākotnes pilsētas dārzs" (*angļu val.:* "Urban Garden of The Future"): <http://klimakvarter.dk/en/>. Tas tika plānots un ieviests sešos gados, cieši sadarbojoties pašvaldībai, iedzīvotājiem un jomas profesionāļiem.

¹⁴ Pašvaldībā ir vairāki mēri, kur katram ir sava atbildības joma. Aprites ekonomikas jautājumus vada Tehniskās un vides pārvaldes mērs (kopš 2022. gada janvāra Līne Bārfoda (*Line Barfod*)).

¹⁵ Ideju iesniedza VARAM Vides aizsardzības departamenta direktore Rudīte Vesere.

- d) Skolēnu iesaiste informatīvajās aktivitātēs. Regulāra viesošānās skolās, konkursu, akcija rīkošana u. tml. Bērni un jaunieši vēl tikai veido savus paradumus, turklāt ir daudz atsaucīgāki vides aizsardzības jautājumos nekā pieaugušie. Bieži vien bērni ir tie, kas iniciē ilgtspējīgu paradumu ieviešanu ģimenē.
6. Būvniecības (un ne tikai) atkritumu plūsmas izpēte un kartēšana, lai noskaidrotu, kāda veida, kur un cik daudz atkritumu rodas, kurp tie tiek novirzīti, kas ar tiem tiek darīts dzīves cikla beigās. Nepārstrādājamo atkritumu plūsmas – avoti, apjoms, radītais piesārņojums. Pārstrādājamo atkritumu plūsmas – avoti, apjoms, pārstrādes intensitāte, pārstrādes veidi. Esošo plūsmu atkārtotas izmantošanas, labošanas, pārveides un pārstrādes potenciāls. Šāda izpēte ļautu:
- veidot mērķtiecīgu infrastruktūru (pārstrādes rūpnīcas, otrreizējo materiālu punktus), kas atrodas loģiskās vietās un mazina transportēšanas nepieciešamību;
 - dot pamatu jaunām investīcijām, jaunas apritīgas uzņēmējdarbības uzsākšanai (pārstrādes rūpnīcas, apritīgi būvobjekti, ražotnes, kas izmanto otrreizējos resursus);
 - nodrošināt ilgtspējīgāku atkritumu apsaimniekošanu – pārstrādi ar augstāku vērtību (angļu val.: *upcycling*);
 - pilnveidot normatīvo regulējumu (ierobežojot nepārstrādāto, piesārņojošo materiālu turpmāku izmantošanu, atbalstot ilgtspējīgu materiālu lietošanu vai tml.);
- e) mainīt iedzīvotāju paradumus, jo ilgtspējīga rīcība kļūtu pieejamāka.
7. Jaunu risinājumu izmēģināšanai piemērotāko būvniecības projektu izvērtēšana. Kopenhāgenas ekspertu ieteiktie kritēriji:
- mērogojamība;
 - ekonomiskā ilgtspēja;
 - konkurētspēja tirgus apstākļos.
8. Papildu budžets izmēģinājuma projektiem. Nīderlandes un Dānijas eksperti iesaka paredzēt izmēģinājuma projektiem termiņa un budžeta elastīguma iespējas un sākt ar mazāka mēroga projektiem.
9. Izmēģinājuma projekti kā pamats zināšanās balstītai attīstībai. Somijā Turku pašvaldība cenšas īstenot pēc iespējas vairāk izmēģinājuma projektu, lai gūtu pieredzi, izpratni un standartizētu apritīgu praksi.
10. Apritīgu iepirkumu proporcija kopējā iepirkumu klāstā kā pašvaldības mērķis.
- Nīderlandes pilsētas Utrehtas mērķis ir sasniegt 33% apritīgu būvniecības projektu līdz 2023. gadam. Vēl tikai 2016. gadā šis rādītājs bija 4% (gan skaita, gan finanšu proporcijā), 2018. gadā – 16%, bet 2020. gadā apritīgu iepirkumu īpatsvars bija jau 28%, kas naudas izteiksmē ir 68% visu pašvaldības iepirkumu.
11. Triju līmeņu iepirkumu sistēmas veidošanu (Nīderlandes pieeja), kur
1. jeb zemākajā līmenī iepirkumiem tiek piemēroti valsts noteiktie minimālie ilgtspējas standarti;
 2. līmeņa iepirkumos piemēro pastiprinātas ilgtspējas prasības ar pievēršanos novatoriskiem risinājumiem;

- c) 3. līmeņa iepirkumiem piemēro augstākās ilgtspējas prasības ar pievēršanos jauninājumiem.

12. Iepirkumos (visu veidu, ne tikai būvniecības) noteikt:

- a) otrreizējo produktu vai no otrreizējiem materiāliem ražotu produktu izmantošanu;
- b) risinājumus, kas paildzina produkta dzīves ciklu (piemēram, modularitāte, adaptīvs dizains, remonta pakalpojumi, standartizētas detaļas, ilgāks garantijas periods, atpakaļpieņemšanas pakalpojums, vienkārša apkope un uzturēšana u. tml.);
- c) biomasas produktu izmantošanu;
- d) pārstrādājamu, netoksisku produktu izmantošanu;
- e) produktu ar zemu izmešu daudzumu izmantošanu.

Normatīvais regulējums un tirgus stimuli

13. Paradigmas maiņa no atkritumu uz resursu apsaimniekošanu. Šobrīd viss, kas rodas, nojaucot ēku, ir atkritumi. Minhenē tika definēts, ka viss, kas rodas, nojaucot ēku, ir materiāli, izņemot tos, kuriem nav pieprasījuma un lietojuma.

14. Ēku fonda maksimāla izmantošana:

- a) izstrādāt regulējumu ēku pagaidu izmantošanai;
- b) veicināt esošo ēku izmantošanu, atbalstīt izmantošanas veida maiņu gan publiskajā, gan privātajā sektorā.

Tāpat kā visā Latvijā, arī Rīgā iedzīvotāju skaits ik gadu samazinās. Situācijā, kad ēku fonds ir vecs un prasa dārgu renovāciju, ir viegli krist kārdinājumā un būvēt jaunas ēkas. Pamestās, tukšās ēkas degradējas un ar laiku kļūst par graustiem. To vienīgais ekonomiski pamatotais risinājums esošajā regulējumā un tirgus situācijā ir nojaukšana. Šāda kārtība nav ilgtspējīga,

tāpēc ir jāstimulē esošo resursu saglabāšana un ilgtspējīga uzturēšana.

Infrastruktūra

15. Materiālu maiņas punktu atvēršana katrā apkaimē.

Minhenē un Kopenhāgenā tie ir pašvaldības organizēti punkti. Kopenhāgenā drīzumā ir plānots atvērt 700 materiālu maiņas punktus, jo to tuvums un fiziskā pieejamība ir izšķirošs faktors, lai iedzīvotāji aktīvi izmantotu šādus maiņas punktus.

16. Pievērst uzmanību atkārtotai izmantošanai, padarot atkritumos un pārstrādei nodotos materiālus vairāk pieejamus iedzīvotājiem. Noteikt, ka, pirms atkritumu krava tiek ieviesta atkritumu nodošanas poligona vai pārstrādes rūpnīcas teritorijā, ir pienākums pārbaudīt, vai kravas saturā nav materiālu, kurus ir iespējams uzreiz atkārtoti izmantot. Šādus materiālus nošķirt no pārstrādei nododamās vai poligonā noglabājamās kravas. Šāda prakse tiek īstenota Dānijā un Nīderlandē.

Vispārīgi principi

17. Sociāli iekļaujoša attīstība. Attīstot aprites ekonomiku, jāizvairās no ģentrifikācijas un no situācijas, kurā apritīgas ēkas, materiāli, sistēmas kļūst par ekskluzivitāti. Sistēma ir jāattīsta tā, lai apritīgi būvēt būtu saimnieciski izdevīgāk.

18. Regulāra publicitāte sabiedrības izpratnes veicināšanai.

Lai arī cik vienkārša pēc savas būtības ir aprites ekonomika, tā prasa lielu pārkārtošanos un paradumu maiņu kā uzņēmumu darbībā, tā iedzīvotāju ikdienas gaitās. Ikvienas pārmaiņas rada diskomfortu, kas neizbēgami izraisīs protestu un neapmierinātību sabiedrībā. Pārejai uz aprites ekonomiku ir nepieciešama savlaicīga un profesionāla pārmaiņu vadības saziņa.

Sagatavoja Ieva Kalniņa

22.05.2021.

Fotoattēla autors: Jānis Vilks

Šo rīcības plānu sadarbībā ar ULG dalībniekiem sagatavoja
Ieva Kalniņa, Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas enerģētikas aģentūra" starptautisko projektu
vadītāja - koordinatore, URGE projekta un ULG koordinatore

Rediģēja: SIA "Skrivanek Baltic"

Angļu valodā tulkoja: SIA "Skrivanek Baltic"

Noformēja: SIA "HORAMANTALISMAN"

